

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 15 (372) | ГОД VIII | 14 КРАСАВІКА 1963 ГОДА | ЦАНА 60 ГР.

ТВОРЧЫ ЭКЗАМЕН

Уваходзіць ужо ў традыцыю арганізаванне штогод беларускім таварыствам і аддзеламі культуры рад нарадовых павятовых аглядаў, а пасля ваяводскага агляду мастацкай самадзейнасці гурткоў БГКТ. Гэта садзейнічае пашырэнню аматарскага руху ў беларускіх вёсках, вытварае жаданне ўдасканальваць культуру ігры на сцэне і ахвоту змерыцца сіламі з іншымі самадзейнымі калектывамі.

31 сакавіка ў Гайнаўку ў Дом Гарняка на ваяводскі агляд прыехала 7 драмгурткоў. Скупава выступала з вадэвілем «Прымакі», Зубава і Сяміхочы паказвалі «Міхалку», Леўкі — «Здарэнне на кірмашы», Пенькі — «10 гектараў», Новы Востраў — «Суд» і Паўлы — «Мікітаў лапаць». Калі падыходзіць з паблажкай, са скідкай да самадзейнасці, дык можна было б сказаць, што такія драмгурткі, як Леўкі, Новы Востраў, Паўлы і Скупава маюць даволі высокі мастацкі ўзровень. Рэжысёрам (а імі з'яўляюцца настаўнікі) у пэўнай меры ўдалося пранікнуць у глыбіню твора, выявіць яго жанравыя асаблівасці і дабіцца нядрэннага выканання паасобных вобразаў самадзейнымі артыстамі. Бо як інакш можна ацаніць людзей, якія не маюць прафесіянальнай падрыхтоўкі, а маюць толькі адну каштоўную якасць — любоў да мастацтва. Вось, напрыклад, драмгурток з Левак, які заняў на аглядзе першае месца і выедзе ў Варшаву

(Працяг на стар. 4)

АЛЕСЬ БУЛЫКА

РОДНАЕ

Мне нават хлеб стаў бы горкім,
Каб не гэтыя родныя ўзгоркі,
Не сасна ля гасцінца, якая
Мяне першай заўжды сустракае,
Не знайшоў бы спакою ні кроплі
Каб не ўбачыў на лузе копы,
Не пачуў, як звіняць калоссе,
Што зернем тугім налілося.
І навошта жыццё такое —
Без чаротаў над сіняй ракою,
Без гаёў, без буслоў цыбатых
На страсе бацькоўскае хаты.
Крочу зноў ля знаёмых
курганаў
Бачу ў зелень прыбраныя
вёскі, —
І у сэрцы гучаць несціхана
Песень роднай зямлі адгалоскі

ДА ВАЯВОДСКАГА АГЛЯДУ ДРАМГУРТКОЎ

«Здарэнне на кірмашы» — 1 месца — гурток Леўкі, Бельскі павет.

фота: Г. Рагазінскі

„Мой родны кут" — выдвецкая навінка БГКТ

Выдавецтва ГП БГКТ выпусціла ў свет каштоўную навінку — зборнік «Мой родны кут». Тут апынуліся вершы і апавяданні нашых мясцовых аўтараў, згуртаваных у Літаратурным аб'яднанні «Белавежа». Кніжка ў асноўным прызначана для вучняў пачатковых школ, дзе вывучаецца беларуская мова.

Зборнік павінен аказаць значную дапамогу настаўнікам нашых школ у кшталтаванні не толькі знаёмства з роднай мовай, але таксама ў развіцці ў дзяцей любві да роднай традыцыі.

Цана зборніка — 6 зл.

Інфармуем, што неўзабаве гэтае выданне паступіць у продаж у кіёсках «Руху» і кнігарнях. Кніжку можна таксама набыць за залічэннем паштовым, звяртаючыся непасрэдна ў Таварыства: Zarząd Główny Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego, Białystok, ul. Warszawska 11.

Эмка

УЗНАГАРОДА і КАРА Ў ШКОЛЬНЫМ І СЯМЕЙНЫМ ВЫХАВАННІ. 1)

АЛЯКСАНДР ХАРКЕВІЧ

ШАНУЙ І ВЫМАГАЙ

Гэта справа не новая, але трэба да яе вяртацца, прыпамінаць, дыскутаваць, каб знайсці адпаведныя метады. Перш за ўсё трэба здаваць сабе справу з таго, што выхаваць, значыць, вырашыць важную і адказную задачу. Найбольш адказную ролю адыгрываюць бацькі і настаўнікі (на першым месцы сгаўлю бацькоў, таму што яны кіруюць першымі крокамі ў выхаваўчай працы) ў маральным выхаванні, якое павінна развіваць пажаданне, як тармазіць, гасіць непажаданыя прагнасці, імкненні, погляды і ўчынкі.

Кожная маці, кожны бацька павінен разумець, што выхаваўчая праца павінна мець акрэсленую мэту. Усе мы хочам выхаваць дзіця чалавекам у сваім разуменні сумленным, справядлівым, шчаслівым, паважаным і абдараным сімпатыяй.

Трэба аднак разумець, што гэтыя словы маюць свой змест. Што шчасце, сумленнасць і справядлівасць — гэта паняцці, якія інакш разумеюцца ў залежнасці ад гістарычнай эпохі і сацыяльнага класа.

Мець трэба заўсёды на ўвазе: тое, што было маральным для шляхціча ці фабрыканта, было немаральным для мужыка, рабочага і г. д.

Тое, што было маральным ў адным палітычна - гаспадарчым строі, адкідваецца і крытыкуецца ў другім.

Дзеля гэтага грамадскасць павінна мець правілы і нормы ўчынкаў, без якіх цяжка было б існаваць.

Што ж было б без такіх норм і правіл?

Кожны тварыў бы паводле сваіх упадабанняў, стваралiся б абставіны няўпэўненасці жыцця, спакою, і ў выніку было б немагчымым развіваць творчую працу, жыццё не мела б прагрэсіўнага развіцця.

(Працяг на стар. 4)

Нашым чытачам і сімпатыкам
Найлепшыя Святочныя пажаданні
„Ніва"

„САЦЫЯЛІЗМ" ПА-АРАБСКУ

Ідучы насустрач жаданням шэрагу маіх чытачоў, я спрабую сёння абмеркаваць перамены ў арабскім свеце, а асабліва сказаць аб іх ідэйных асновах. Чытачы, у прыватнасці, цікавяцца справай праследвання камуністычных і прагрэсіўных дзеячоў, што так моцна супярэчыць дэкларацыям і лозунгам аб сацыялізме, якімі злоўжываюць у Каіры, Багдадзе і Дамаску.

Думаю, што вяршыняй мараў нацыяналістычных арабскіх правадыроў з'яўляецца ўтварэнне вялікай дзяржавы арабаў, якая ахоплівала б тэрыторыю ад Індыйскага аж да Атлантычнага акіяна. Пакуль што, аднак, гэта толькі адлеглыя мары; пакуль што панарабскі рух засяроджваецца на Блізкім Усходзе, а яго рухаючай сілай з'яўляецца т. зв Арабская сацыялістычная партыя адраджэння. Узнікла яна і развілася на хвалі ліквідацыі імперыялістычных уплываў на Блізкім Усходзе ў палове 50-ых гадоў. Гэтая партыя ахапіла сваёй дзейнасцю ў асноўным Ліван, Сірыю, Ірак і Іарданію. У Егіпеце прэзідэнт Насер зліквідаваў гэтую партыю як самастойную палітычную сілу, падпарадкоўваючы яе сваёй Нацыянальнай уніі. Два гады таму назад гэты факт стаўся адной з прычын, з-за якой Сірыя адарвалася ад Аб'яднанай Арабскай Рэспублікі. Аднак надыходзячыя месяцы паказалі, што паміж палітычнай праграмай Насера і праграмай Арабскай сацыялістычнай партыі адраджэння няма ніякіх асаблівых розніц, што гэтыя дзве сілы вядуць да:

— адраджэння вялікай арабскай дзяржавы (такой, якая існавала ў сярэдневякоўі),

— надання гэтай дзяржаве нацыяналістычнага і шавіністычнага характару,

— выступленняў супроць усялякіх тэндэнцый, супярэчных з гэтымі намерамі, асабліва супроць камунізма.

Як з гэтага відаць, сацыялізм у гэтым «нацыянальна - арабскім» выданні не мае нічога супольнага з праўдзівым сацыялізмам. Адзначаем гэты факт нават насуперак словам галоўнага тэарэтыка Партыі адраджэння Афляка, які некалькі дзён пасля перавароту ў Сірыі сказаў: «Наша партыя не супярэчыць камунізму як ідэйнаму напрамку, а наадварот, мы пачэрпнулі з Маркса пэўныя ідэі.» Тым не менш, на думку Афляка, «камуністычныя партыі з'яўляюцца перашкодай на шляху да нашага арабскага адзінства.»

Па сутнасці, камуністычныя партыі не супрацiўляліся ніколі арабскаму адзінству, а выступалі толькі супроць такога адзінства, у якім рашаючую ролю граў мусульманскі шавінізм, не маючы нічога супольнага з палітычнай цярпімасцю. Арабскім камуністам давялося крывёю плаціць за свае погляды.

У праграме Партыі адраджэння, так як і ў праграме Насера, гаворыцца аб неабходнасці змагання супроць імперыялізму. Мусім адзначыць, што зараз такая пазіцыя вядзе да ўзмацнення ўласных арабскіх маёмых класаў, якія яшчэ вельмі слабыя. Таму гэты антыімперыялістычны напрамак праграмы цалкам зразумелы. Аднак сёння можам ужо сумнявацца, ці доўга будзе існаваць гэты напрамак. Мы ж выразна бачым, як усё больш і больш Злучаныя Штаты цікавяцца арабскімі краінамі. Шматлікія візіты амерыканскіх палітыкаў на Блізкім Усходзе сустракаюцца са штораз цяплейшай гасціннасцю ў Каіры, Багдадзе і Дамаску. Гэты факт прадвяшчае прытупленне антыімперыялістычнага вастрыя арабскіх перамен. Ахвяры праследванняў — арабскія камуністы — гэта тая сіла, якая бачыць і асцерагае перад такім развіццём падзей.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

Кампазітар Галкоўскі

20 лютага г.г. у Вільні памёр выдатны кампазітар прафесар Канстанцін Галкоўскі.

К. Галкоўскі, сын беларуса з Магілёўшчыны, нарадзіўся ў Вільні 4 чэрвеня 1875 г. У 1908 г. скончыў Пецярбургскую кансерваторыю. У кансерваторыі вучыўся па класу кампазіцыі ў Рымскага-Корсакава і ў Лядава. Вярнуўшыся ў Вільню, пачаў плённую працу і педагагічную дзейнасць. Прафесар Галкоўскі працаваў, між іншым, выкладчыкам музыкі ў віленскай беларускай гімназіі і ў другіх беларускіх школах.

Прафесар Галкоўскі не абмяжоўваецца выключна да педагагічнай дзейнасці. Ён прымае актыўны ўдзел у арганізацыі шырокіх музычна-песенных і культурных мерапрыемстваў. Так у 1928 годзе ў маі быў у гімназіі наладжаны канцэрт славянскай песні з лекцыяй кампазітара. Канцэрт атрымаў шырокі водгук у друку.

Кампазітар у шматлікіх творчых пазіцыях гарманізуе беларускую народную песню. У выніку беларуская песенная культура ўзбагацілася новымі дзесяткамі багатых народных хораў. Засмакаваўшы ў беларускай народнай песні, кампазітар штораз больш уцягваецца ў творчую работу над гарманізацыяй гэтай песні, больш таго, ён пашырае жанравы радыус: не толькі гарманізуе беларускую народную песню, але і піша рамансы і іншыя творы на словы беларускіх паэтаў.

Апрацоўкі беларускіх народных песень кампазітарам сталіся асновай выдадзеных Рыгорам Шырмам у Вільні зборнікаў беларускіх песень «Беларускія народныя песні» — у 1929 г. і «Наша песня» — у 1938 г.

У перадваенны час найбольш вядомымі і папулярнымі выканаўцамі песень беларускіх кампазітараў, у тым ліку і Галкоўскага, былі знамяніты хор Шырмы ў Вільні і не менш знамяніты спявак-тэнар, беларускі салавей Міхась Забэйда-Суміцкі.

Пасля вызвалення краю ад нямецкіх захопнікаў кампазітар Галкоўскі напісаў гераічную сімфонію «Масква», цыкл франтавых, ваенных песень для савецкай арміі. Напісаў таксама цыкл калгасных песень, оду «Перамога», тры літоўскія песні для струннага аркестра, беларускую кантату «Канстанцін Заслонаў» (з удзелам хору, сола і аркестра), творы на словы Я. Купалы «Калыханка», «Не шукай ты шчасця долі на чужым далёкім полі» і інш.

Працоўны стаж кампазітара не абмяжоўваўся да творчай музычнай дзейнасці. Кампазітар — грамадзянін, патрыёт, ён актыўны ўдзельнік грамадскага жыцця. Кампазітар актыўна працуе ў Саюзе кампазітараў Савецкай Літвы, членам якога ад пачатку існавання саюза з'яўляўся, ён жа бязменны дэпутат гарсавета г. Вільні ўсіх скліканняў, удзельнік цэлага шэрагу канферэнцый у абароне міру, сапраўдны член Таварыства па пашырэнню палітычных і навуковых ведаў. Не трэба забываць, што праф. Галкоўскі да смерці быў выкладчыкам у Літоўскай дзяржаўнай кансерваторыі.

Мы, беларусы, як і літоўцы, можам ганарыцца Галкоўскім. Ён шмат папрацаваў для ўзбагачэння і беларускай і літоўскай музыкі. Ён любіў і паважаў гэтыя два братнія народы, як і іншыя народы Савецкага Саюза. Быў ён чалавекам крыштальнай чэснасці, высокай інтэлектуальнай і маральнай культуры.

Партыя і ўрад высока ацанілі плённую дзейнасць кампазітара Галкоўскага. У 1945 г. атрымаў ён ганаровае званне заслужанага дзеяча мастацтва Літоўскай ССР, у 1946 г. атрымаў медаль «За доблесную працу ў вялікай Айчыннай вайне 1941—1945 гг.», у 1947 г. — «Ордэн Працоўнага Чырвонага Сцягу», у 1948—1949 гг. пачэсную грамату маскоўскай ваенна - шэфскай камісіі і грамату прэзідыума Вярхоўнага Савета ЛССР, у 1954 г. атрымаў ордэн «Знак пашаны», у 1955 г. — ганаровае званне Народнага артыста ЛССР, у 1957 г. — атрымаў пачэсную дэпутацкую грамату Віленскага гарсавета.

ВЕЧНАЯ ПАМЯЦЬ добраму чалавеку - грамадзяніну, таленавітаму кампазітару прафесару Канстанціну Галкоўскаму.

Вільня.

Іван Шутовіч

Хроніка БГКТ

■ 1-га красавіка адбылася ў Бельску нарада, на якой абмяркоўваліся справы, звязаныя са скліканнем канферэнцыі аддзела БГКТ.

■ 4-га красавіка ў Беластоку на нарадзе інструктараў ГП былі падсумаваны вынікі павятовых, а таксама ваяводскага агляду мастацкіх драмгурткоў БГКТ.

■ Варшаўская група Беларускага літаратурнага аб'яднання супольна з літаратурным гуртком Рускага таварыства ў памяшканні аддзела БГКТ наладзіла аўтарскі вечар вядомага польскага паэта і перакладчыка твораў рускай і французскай літаратуры Габрыеля Карскага.

■ Нядаўна ў Варшаўскім аддзеле члены БГКТ сустрэліся з журналістамі «Нівы» Сакратам Яновічам і Уладзімірам Паўлючуком. Прадстаўнікі «Нівы» расказалі аб працы рэдакцыі.

■ 1—3 красавіка паэт Віктар Швед правёў аўтарскія сустрэчы ў Бельскім агульнаадукацыйным ліцэі з польскай мовай навучання, у тэхнікуме сельскагаспадарчай адміністрацыі, у педагагічным ліцэі, у вёсцы Леўкі (Бельскі павет) і на Гайнаўшчыне ў Ляневе і Курашаве.

■ У гуртку БГКТ у Скупаве адбыўся справаздачна - выбарчы сход. Новае праўленне гуртка да ей узначальвае Янка Анішчук. Сход прыняў у члены БГКТ 10 асоб, і гурток налічвае зараз 35 чалавек. На сходзе былі выбраны дэлегаты на павятовую канферэнцыю аддзела БГКТ у Гайнаўцы.

■ Новавыбранае праўленне гуртка БГКТ у Мядзвежыках узначальвае Ніна Карнелюк. Усе члены гуртка абавязаліся па 4 гадзіны папрацаваць пры будове дарогі. Сход выбраў дэлегатаў на павятовую канферэнцыю Сямяціцкага аддзела БГКТ.

■ Справаздачна - выбарчы сход у Клюковічах выбраў новае праўленне гуртка на чале з Віталем Янчука, дэлегатаў на павятовую канферэнцыю ў Мілейчыцах і вырашыў арганізаваць мастацкі калектыў.

Спорт

У футболе веснавая форма. Яна так мяняецца, што ў сапраўднай вартасці каманд нельга разабрацца. Заглэмбе, якое, здавалася, на даўжэйшы час замацавалася на пазіцыі віцэлідэра, раптам прайгрывае дзве чарговыя сустрэчы са шчэцінскімі камандамі, якія маюць не малыя клопаты з абаронай 9 і 10 месца. Такое становішча дасканала выкарыстаў Рух, атаку якога на перадавыя лініі прадказвалі мы яшчэ ў сакавіку. Разбіўшы (4:0) шчэцінскую Пагоню, скочыў ён з пятай пазіцыі на другую, заставіўшы за сабою і Заглэмбе і Палонію. Чарговы матч Руху выклікае надзвычай вялікую цікавасць: сустракаецца ён з Заглэмбем.

У Беластоку, нягледзячы на тое, што адбыўся чарговы футбольны тур III лігі, спартыўная грамадскасць жыве пад уражаннем скураной пальчаткі. Гвардыя, у барацьбе за права прапіскі ў II-ую лігу, разнесла (15:3) асноўнага свайго саперніка — варшаўскую Палонію. Святкуюць трыумф і беластоцкія юніёры. Разграміўшы (18:4) альштынян, яны ўжо фактычна выйшлі ў фінал кубка ГККФіТ.

А ў беластоцкім футболе нічога цікавага. Таўкатня. Адзін элцкі Мазур — надзейны фаварыт.

Беларускія дынамаўцы першыя дзве сустрэчы гулялі з украінцамі. У першай пацярпелі паражэнне (1:4) ад кіеўскіх аднаклубнікаў, у другой дабіліся перамогі (2:1) над харкаўскім Авангардам. Дублёры мінчан выйгралі абедзве сустрэчы.

Аут

НАРАДА

Шталекеры вярнуліся дамоў гадзін у восем. Аскер бачыў праз акно, як яны не спяшаючыся ішлі па вуліцы. Ота асцярожна вёў пад руку жонку, ён жа нёс і торбу фраў Берты.

Не чакаючы званка, Аскер адчыніў дзверы. Шталекер ледзь прыкметна кіўнуў.

Паабедалі моўчкі. Потым фраў Берта пайшла да сябе, і мужчыны асталіся адны.

Шталекер устаў, дастаў з торбы рацыю.

— Дзякую! — Аскер паціснуў механіку руку.

Шталекер вынес апарат і праз некалькі мінут вярнуўся.

100

— Запамятайце на ўсялякі выпадак: перадатчык схаваны ля хлеўчыка, у сабачай будцы. Там ён і ляжыць пад саломай.

— І сабака там?

— Так, да таго, вельмі злы.

— Што ж, — Аскер усміхнуўся. — Гэта, бадай, разумна.

— Ну, а што будзем рабіць далей? — спытаў гаспадар. — Якія вашы планы?

Аскер не адказаў. Памаўчаўшы, расказаў аб тым, што з ім здарылася на вуліцы.

Шталекер задумаўся.

— Цяжкое ў вас становішча.

— У такіх абставінах лёгкіх не бывае...

— У кожным выпадку, — рашуча сказаў Шталекер, — вам трэба вычакаць. Скажам, тыдзень.

— Гэта было б добра. Ды — дзе?

— Тут.

— Вы пойдзеце на такую рызыку?

— Але ж у вас няма іншага выйсця! Заставайцеся, а потым паглядзім, што рабіць.

— Нельга, таварыш Шталекер. Вельмі рызыкоўна. Ужо цяпер уся біспека пастаўлена на ногі, каб знайсці мяне. Давайце, глянем на ўсё вачыма гестапа. Як яны могуць меркаваць? Перш за ўсё скажуць: той, другі, прыбыў разам з Гербертам

101

Ланге і затрымаўся ў яго. Чаму? Відавочна, не мае ў Остбургу кватэры.

— Згаджаюся, — кіўнуў Шталекер.

— Далей. Герберт Ланге мёртвы. Госць уцёк з яго кватэры, быў высачаны, патрапіў скрыўшца. Значыць, ён у горадзе. Трэба ўлічыць, што цяпер усе выезды з Остбурга надзейна перакрыты. Ведае, што яго шукаюць. Вядома, хавацца. Ды дзе? Хутчэй усяго, у сваіх сяброў або ў сяброў Ланге.

— Словам, могуць зваліцца з вобыскам?

— Усё магчыма, таварыш Шталекер.

Шталекер задумаўся.

— Добра, — сказаў ён. — Вырашым так. Вы канчаткова ператворыцеся ў цывільнага, а мундзір ваш Берта спаліць у печы.

— Але...

— Аб ёй можаце быць спакойны. Берта прайшла добрую школу ненавісці да нацы — канцэнтрацыйны лагер. І ўрэшце, чорт вазьмі, яна мая жонка!.. Словам, Берта ведае аб вас усё. — Шталекер паправіўся: — Гэта значыць усё тое, што ведаю я...

— І аб перадатчыку?

— А вы думаеце, я сам вылаўліваў яго з памыйнага вядра? Гэта зрабіла яна, — горда сказаў Шталекер. — Пакуль я сядзеў каля нябожчыка, супакойваючы Лізель, Берта дзейнічала на кухні. Калі

102

ФАЛЬКЛОР БЕЛАСТОЧЧЫНЫ

ВЯСНА Ў БЕЛАРУСКІХ НАРОДНЫХ ПЕСНЯХ БЕЛАСТОЧЧЫНЫ

Зіма ў гэтым годзе не паскупілася на снег, трэскучыя маразы і сіверныя завірухі. Мо' таму з асаблівай тугою чакаем прыходу вясны. Вясна... Так, гэтая дзіўная пара года здаўна выклікала ў беларуса асаблівы душэўны зрух і адчуванні. Гэтым пачуццям і даў ён выраз у абрадах і песнях. Старажытны абрад провадаў зімы — смерці і вітання вясны — адраджэння ўсяго жывога і прыгожага — гэта масленіца. Масленіца калісьці была гучным агульнанародным святам. Далёкі водгуллем масленіцы з'яўляюцца сённяшнія нашыя балі на запусты («запускі», «валоссе»). Жартоўная песня:

Праду, праду — нітка рвецца,
А кудэля нэ прадэцца.
Кіну кудэль на поліцю,
Сама пойду на гуліцю.
Нэхай кудэль мышы трубіт,
Нэхай мэнэ хлопці любят.[1])

напэўна, належыць да ліку масленічных. У ёй адчуваецца весялосць і гуллівасць, уласцівая масленіцы. Гэты абрад адзначаўся і калісьці багата застаўленым сталом, мноствам страў і пітва. Яны мелі выклікаць ураджайны і здаровы год. Довад надзвычайнай сытнасці масленіцы знаходзім у вядомай прыказцы: «Не ўсё кату масленіца». Нашыя ж пшанічныя бліны — гэта адна з найбольш старажытных «масленічных» страў у сучаснай кулінарыі. У масленіцу гулялі малыя і старыя, дзяўчаты і маладзіцы. Аднак у маладзіц свабода была абмежавана сямейнымі абавязкамі і няўзгодамі, аб чым так выразна гаворыць таксама масленічная песня:

Ой, каму вольна на гуліцу выйсці,
Ой, каму вольна тай пагаварыці.
Дзевачкам вольна на гуліцу выйсці,
Дзевачкам вольна тай пагаварыці,
Бо маладзіцам ня такая воля —
Плачэ дзіця ў калысцы малое.
Свекерко ляжыць тай не пакалыша,
Што калыхне — тай кулаком бухне:
— Спі, дзіціна, багай ты не ўстала,
Бо там гуляе маці маладая.
Спі, дзіціна, тай ня прачынайся,
Мне старому тай ні дакучайся. [2])

Пасля масленіцы наставаў час чакання, калі вясна канчаткова пераможа зіму. Разам з паяўленнем птушак і маладой зелені распачынаўся перыяд вясенніх абрадаў і гучэлі народныя песні аб вясне і каханні. Хрысціянскі «вялікі пост» сапхнуў гэты абрад на велікодныя святы. Вось чаму ў сённяшніх песнях валачобнікаў і «гульках» згуртаваліся рэшткі колішняй вельмі багатай народнай паэзіі аб вясне. З яе багацця да нашых дзён захаваліся толькі тыя песні, якія побач вясенніх матываў гаварылі і аб каханні:

Туман, туман па даліне
Шырокі ліст на каліне,
А шчэ шэршы на дубочку.
Клічэ голуб голубочку,
Хоч не свою, а чужую:
— Прыдзі, сэрцэ, поцалую.
— Годзі цэловаці,
Сэрцу тугі задаваці.
— А што, сэрцэ, за потуга.
Нэ пойдэш ты — пойдэ друга.
— А што, сэрцэ, за потуга:
Нэ возьмеш ты, возьме другі.
Так мы, сэрцэ, любоваліся —
Сухі дубы развіліся.[3])

Колішні абрад вітання вясны быў надзвычай каларытны. Хлопцы і дзяўчаты выходзілі на «горку» — высокае месца за сялом, і так спявалі песні — клікалі вясну. Вось адна з гэтых песень:

Гам за лесом, за бором,
За сіненькім езёром,
Там сонэчко іграло,
З месэцём розмавяло.
Пыталося месэця:
Чы ранэнько зыходіт
Чы познэнько заходіт.
Ой, яснее сонэчко,
А што ж тобе до того,
До зыходу мого.
Я ізыду ранэнько,
Я зайду познэнько,
Освічу нэбо і зэмлю
Кнорозовское сёло,
Кнорозовское загор'е.
А по том загорочку
Красна панна ходіла
Хлопціуў побуділа:
Уставайтэ, хлопці,
Городы городіті.
Ой, коб нэ взглянуло
Малое осленётко,
Дікое звірэнётко.
Ой, коб жэ нэ здоптало
Дівоцкой красоты.[4])

Гэтая песня — адна з найбольш старажытных у беларускай каляндарнай абрадавай паэзіі Беласточчыны. Яна жывы сведка нашага мінулага. Размова месяца з сонцам, «красна панна», што ходзіць па «загорачку» — гэта іншасказальныя вобразы вясны. Некаторыя старажытныя «вяснянкі» дайшлі да нас у цікавых пераробках. Іх змест спалучае вельмі даўнія элементы вясенніх песень (паласканне ў вадзе — мела калісьці магічны сэнс ачышчэння і аздараўлення цела і душы) з сучаснасцю:

Там на плошчадзі красны дзеўку палошчуцца.
Ой палошчуцца, вымываюцца, адна другой выхваляюцца:
— А мне тата чаравічкі купіў,
Каб харошы кавалер любіў.
— А мне мама панчошкі дала,
Каб харошая паненка была. [5])

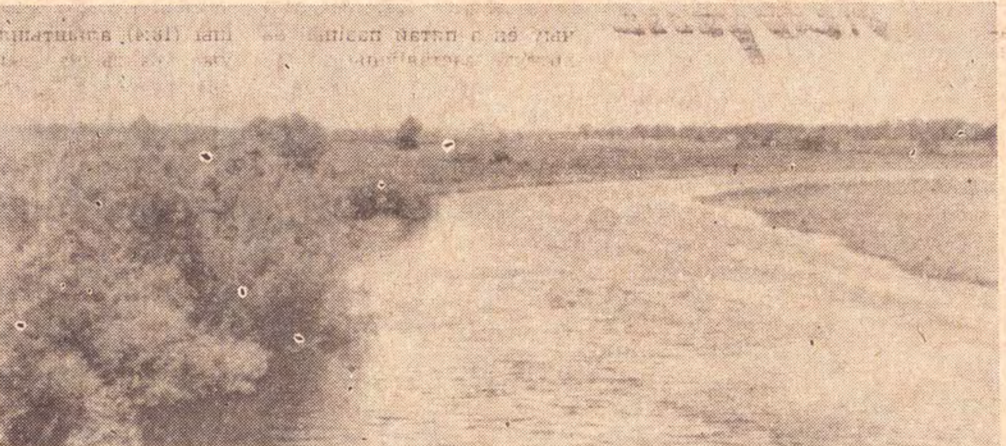
У такой форме гэтыя песні працягваюць жыць і ў наш час. Аднак, асабліва цяпер, калі чалавек становіцца ўсё менш і менш залежным ад прыроды і яе правоў, масленічныя песні і вяснянкі ўспрымаюцца намі ўжо як дакумент са старонак няпісанай гісторыі працоўнага нашага народа. У гэтых мілагучных песнях мы знаходзім хвалюючы подых незвычайнай таленавітасці простага чалавека, чуем водгулле яго дум, трывог і веравання і таму ў сумнай задуме слухаем і беражэм іх.

мгр **МІКОЛА ГАЙДУК**

---

1. Песня запісана ў вёсцы Шчыты, Бельскага павета.
2. Песня запісана ў вёсцы Падазяраны, Беластоцкага павета.
3. Песня запісана ў Бельскім павеце.
4. Песня запісана ў вёсцы Кнаразы, Бельскага павета.
5. Песня запісана ў вёсцы Лушчы, Гайнаўскага павета.

РОДНЫ КРАЯВІД

Нарва каля Плёскаў. Фота: **Ул. Юзвюк**

БЕЛАРУСІЯНА

БЕЛАРУСКАЯ сялянска-рабочая ГРАМАДА

Хвалюе нас заўсёды паяўленне ў польскім друку прац, звязаных з беларускай праблематыкай.

У палове 1961 года на нашым кніжным рынку паявілася кніжка, апрацаваная былымі членамі КПЗБ Аляксандрай і Сцяпанам Бэргманамі пад загалоўкам «Вера Харужая». Аб гэтай кніжцы была абшырная рэцэнзія ў «Ніве».

У 3(19) нумары квартальніка «З поля валькі», органе аддзела гісторыі партыі ЦК ПАРП, паявілася цікавая праца Аляксандры Бэргман «Беларуская сялянска - рабочая грамада».

Пасля працы Г. Анаціка, надрукаванай у Навукова - літаратурным зборніку, выдадзеным ГП БГКТ у 1961 годзе, гэта ўжо другая праца, прысвечаная важнай тэме ў гісторыі беларускага народа, якой была дзейнасць «Грамады».

Успамянутыя вышэй працы аб «Грамадзе» не дубліруюцца, а ўзаемна папаўняюцца. Калі Г. Анацік сканцэнтраваў сваю ўвагу на статутовай дзейнасці «Грамады», А. Бэргман палову сваёй працы прысвячае адлюстраванню палітычнага і эканамічнага становішча Заходняй Беларусі, папярэджваючага дзейнасць «Грамады».

Праца А. Бэргман мае больш навуковы характар. Выкарыстана тут багатая літаратура, што сведчыць аб надта сумленным падыходзе аўтара да так мала яшчэ распрацаванай тэмы. А. Бэргман часта дае ўласную, смелую ацэнку падзей і характарыстыку многіх дзеячоў.

Аб жудасным становішчы беларускага насельніцтва Заходняй Беларусі, аб паланізатарскай палітыцы ўрада А. Бэргман на старонках сваёй працы дазваляе прамаўляць буржуазным гісторыкам і эканамістам, што яшчэ больш становіцца пераканаўчым для чытача. Палітыка паланізацыі беларускага насельніцтва шырока прадстаўлена аўтарам працы ў выглядзе вайсковага пасялення на землях Заходняй Беларусі, ліквідацыі сервітутаў, ліквідацыі беларускага школьніцтва. Жорсткая эксплуататарская, каланіяльная палітыка буржуазнага ўрада аб'ядноўвала беларускае насельніцтва да барацьбы з прыгнятальнікамі, згуртоўвала іх у масавай нацыянальна - вызваленчай арганізацыі — Беларускай сялянска-рабочай грамадзе. Нічога тады дзіўнага, што санацыйны ўрад крывава расправіўся з арганізацыяй пасля яе кароткай двухгадовай дзейнасці. «Узнікненне і дзейнасць «Грамады» з'яўляецца адным з найбольшых дасягненняў рэвалюцыйнага руху ў міжваеннай Польшчы», — сцвярджае на заключэнне сваёй працы А. Бэргман.

А. Бэргман цесна супрацоўнічае з навуковым гуртком, існуючым пры ГП БГКТ. Вельмі добра, што цікавая і карысная праца А. Бэргман закваліфікавана гэтым гуртком да друку ў навуковым зборніку. Створыць гэта магчымасць шырэй пазнаёміць з працай А. Бэргман нашае грамадства.

В. Ш.

яна ўвайшла, без кравінкі на твары, але спакойная — я зразумеў, што ўсё зроблена... Цяпер скажу наступнае. Каб вам было лягчэй. Ведайце: у маім доме ўжо ўзнікалі сітуацыі падобныя. Вы, словам, у нас не першы...

Аскер аблегчана ўздыхнуў.

— Але мы адыходзім ад тэмы, — працягваў механік. — Такім чынам, вырашана: ваш мундзір паляць, вы, адзеты ў цывільнае, сядзіце дома. А я пайду пагаварыць, што з вамі рабіць далей. Але — умова: абяцайце, што ні ў якім выпадку не пакінеце дом, каб праўвяраць, ці не буду я званіць у гестапа! Нягледзячы на ўсю сур'ёзнасць хвіліны, Аскер не змог не ўсміхнуцца.

—. Абяцаю, — сказаў ён.

— І так, — сказаў Шталекер, — я прадстаўляю вас як нямецкага камуніста?

— Аскер кіўнуў.

Шталекер адчыніў дзверы ў суседні пакой.

— Берта, — крыкнуў ён, — мой капялюш і парасон!

ЧАЛАВЕК У ШОЎКАВАЙ ШАПАЧЦЫ

Ота Шталекер перасёк гарадскі цэнтр, затым даволі доўга ішоў па нешырокіх вулачках паўночнай ускраіны Остбурга. Некалькі раз ён заходзіў у магазіны, купіў пару насавых хустак, аддаў рамантаваць парасон. І з кожнага магазіна ён уважліва аглядаў вуліцу, прахожых.

Упэўніўшыся, што ўсё спакойна, ён павярнуў у завулак, апынуўся перад вялікім змрочным домам і ўвайшоў у пад'езд. Ліфт падняў яго на чацвёрты паверх. На пляцоўку выходзілі трое дзвярэй. Механік падыйшоў да першых справа, пастукаў. Адчыніліся суседнія дзверы, якія былі ў цэнтры пляцоўкі. З іх выглянула жанчына.

— Няма іх, — сказала жанчына. — Выехалі і невядома, калі будуць.

— Вельмі шкада. — Шталекер выняў з левай кішэні хустачку, выцер лоб, схаваў хустачку ў правую кішэню. — Вельмі шкада, я так даўно не бачыў фрау Юлію.

Жанчына кіўнула, адступіла ўбок. Шталекер увайшоў у яе кватэру.

За сталом пісаў хударлявы чалавек сярэдніх год. Чорная шоўкавая шапачка, якая закрывала лоб амаль да брывоў, прыдавала яму выгляд вучонага. Ён устаў, працягнуў Шталекеру руку.

— Што здарылася, Ота?

— Важная справа, — сказаў Шталекер.

— Разумею, што важная, калі вы прыйшлі.

— У мяне хаваецца чалавек, якога я маю падставы лічыць рускім разведчыкам.

І Шталекер расказаў аб выпадках мінулых двух сутак.

Чалавек у шапачцы сказаў:

— Сёе - тое ўжо ведаю.

— Вам трэба сустрэцца.

— Ён сам прасіў аб гэтым?

— Што вы! Аб вас ён і не падазрае. Гэта — мая думка.

— Так... Як ён выглядае?

— З выгляду — сапраўдны немец.

— Але вы гаворыце — рускі?

— Магчыма, з эмігрантаў. Дарэчы, назваўся нямецкім камуністам.

— Цікава.

— Сустрэчу нельга адкладваць.

— У вас можна?

— Ні ў якім выпадку.

— Добра. Адрас, якім вы карысталіся мінулым разам, памятаеце?

— Домік ля чыгуначнага мосту?

— Так. Там, дзе мы хавалі польскага прафесара. Час яўкі, сігнал — усё, як і тады.

— Такім чынам, сёння?

— Так.

(Працяг за тыдзень)

Творчы экзамен

Працяг са стар. 1

на цэнтральны агляд драмгурткоў нацыянальных меншасцей у Польшчы, паказваў, да чаго вядзе плётка.

Высокую ацэнку атрымалі выканаўцы п'есы «Суд» з Новага Вострава. Яны занялі другое месца. На трэцяе месца заквапіфікаваліся Паўлы, якія ставілі камедыю «Мікітаў лапаць».

Добрае ўражанне выклікалі самадзейнікі са Скупава пастаноўкай «Прымакі».

Самадзейнікі нядрэнна перадалі змест і персанажы купалаўскага вадэвілю. Настаўнік Язэп Навіцкі добра адыграў ролю Максіма Кутаса.

Да таленавітых артыстаў - самадзейнікаў трэба залічыць Лёню Харытонюка з Паўлаў, які ў камедыі «Мікітаў лапаць» выконваў ролю Мікіты. Язэп Стасевіч з Новага Вострава ў п'есе «Суд» вельмі трапна, умела выступаў у ролі Авечкі. А на асобае падкрэсленне заслугоўвае Віталі Байгуз з Новага Вострава, які ў пастаноўцы «Суд» таленавіта іграў вартаўніка Мірона. Аб ім трэба сказаць, што ён выконваў гэту ролю з поўнай адданасцю.

Калі да ацэнкі падыйсці больш патрабавальна, тады аб сцэнічных увасабленнях п'ес трэба сказаць больш строга. Нельга сказаць, што на сцэне дзейнічалі выканаўцы, якія добра ведалі свае задачы і жылі ў вобразах сапраўдным жыццём людзей таго часу, якія прадстаўляюць сабою п'есы. Некаторыя выканаўцы зусім не здолелі выкарыстаць сваіх магчымасцей, не сказалі таго, што маглі сказаць, а часта проста ілюстравалі, а не адухаўлялі сваіх персанажаў. Гэта адносіцца да драмгурткоўцаў з Пянькоў, Сяміхоч, да глухой прадаўшчыцы ў п'есе «Здарэнне на кірмашы», да суддзі і ўрадніка ў «Судзе», да жандарма ў «Прымаках» і да іншых. І таму ігра іх робіцца вялай, шэрай. Часта вобразы пазбаўлены драматызму там, дзе ён патрэбны. І вось гэта выклікае непрыемную рэакцыю ў гледачоў. А вядома ўсім, што артыст не дасягае ўдачы тады, калі ён не ўстановіць з гледачом цеснага кантакту, калі між імі не ўстанаўліваецца ўзаемаразуменне.

Безумоўна, поспехі ігры многа залежаць ад паасобных выканаўцаў і ад рэжысёраў. Але калі п'еса не мае высокай мастацкай якасці, тады і выканаўцы не могуць кампенсаваць недахопы драматургічнага матэрыялу жывым подыхам чалавечых пачуццяў. Вось гэта ў многім садзейнічае шэрасці, невыразнасці ігры многімі артыстамі. Напрыклад, у п'есе «10 гектараў» ёсць сцэны, якія выклікаюць жудасць, калі разлітую самагонку на стале адзін з персанажаў прагна злізвае.

Замнога п'ес, у якіх п'юць гарэлку, як маладыя, так і старыя. І гэта ў пэўнай меры прапаганда п'янства, у той час, калі з ім трэба змагацца.

У нас няма добрых выхаваўчых п'ес. Большасць рэпертуару не мае глыбокага зместу, не выклікае ніякага хвалявання. Адчуваецца вялікі недахоп сучаснага сцэнічнага матэрыялу. А гледачам напэўна хацелася б часцей бачыць на сцэне свайго сучасніка з яго думамі, перажываннямі, імкненнямі.

Праўда, ваяводскі агляд адлюстраваў тое лепшае, што здабылі калектывы. Але ў той жа час вынікі агляду даюць падставу і задумацца над некаторымі сур'ёзнымі пытаннямі далейшага развіцця самадзейнасці, бо мастацкая самадзейнасць не можа развівацца з такім рэпертуарам.

І яшчэ адна справа. Як павятовыя, так і ваяводскі агляд у Гайнаўцы паказалі слабасць арганізацыйнага боку гэтага важнага мерапрыемства.

М. Хмялеўскі

Сцэна з пастаноўкі «Здарэнне на кірмашы» у выкананні самадзейнікаў з Левак.

фота: Г. Рагазінскі

З ПРАКТЫКІ ЗЕМЛЯРОБА

Сеяць лубін аплачваецца

Хачу падзяліцца вопытам з уласнай практыкі аб сеянні лубіну.

Горкі лубін мае вялікае значэнне ў гаспадарцы. Ён замяняе поўную норму азотных угнаенняў, калі яго заараць. Калі пакінуць на зерне, дык будзе добры корм для рыбы.

Поле (зямля V кл.), якое я пакінуў пад засеў лубіну было ўжо другі год пасля ўгнойвання натуральным угнаеннем. Восенню заараў поле, каб вясной было больш вільготным. Ранняй вясной поле забаранаваў лёгкімі боранамі. Сеяў радок ад радка на 30 см, а глыбінёй да 5 см. На плошчу каля 50 сотых высеяў 70 кг лубіну. Па сяўбе поле забаранаваў і закаткаваў. Лубін прыгожа ўзыйшоў, а калі цвіў, дык я прайшоў па плантацыі, каб вырваць іншыя гатункі лубіну, пакінуўшы толькі «Велькапольскі».

Касіць можна коннымі машынамі, а нават касой або сярпом, але толькі тады, калі паветра вільготнае, каб не абламваліся струкі. Скошаны лубін трэба звязаць у снапы, тады выгадна пры малацьбе. Для цікавасці, калі касіў, выбраў найбольш ураджайную сцяблíну і палічыў струкі. Налічыў 132. Малаціў агрэгатам, вельмі добра ачысціў зерне. Зерне трэба перахоўваць у ветраным памяшканні і час ад часу шуфляваць.

Прадстаўнік з Цэнтралі насеннай у Бельску ўзяў пробу, каб ацаніць якасць. Праз 14 дзён я атрымаў пасведчанне на лубін першага гатунку, які прымаецца па цане 400 зл. за цэнтнер. А прадаў 22 ц. зерня, што ў пералічэнні на 1 га складае 44 ц. Аднак гэта яшчэ не ўсё. Пры кантрактацыі ёсць такія ўмовы: за 1 ц лубіну можна залічыць 2,30 ц. абавязковых даставак збожжа, а за лубін атрымаеш яшчэ па 150 злотых за цэнтнер.

Як відаць, кантрактацыя насення горкага лубіну аплачваецца. Зямля ў нашым ваяводстве пясчаная, нізкага класа, і каб мець лепшы даход з гаспадаркі, трэба сеяць адпаведныя культуры, і ў першую чаргу лубін. Апрача даходу з насення, поле пасля лубіну застаецца ўгноена азотам, дзякуючы чаму можна значна зменшыць на гэтым участку норму натуральнага ўгнаення.

В. ВЕСЯЛОЎСКІ
Пасынкі

Адозва ПМРН у Гайнаўцы

Урачыста адзначыць Год Беластоцкай Зямлі абавязалася і Гайнаўка. Што датычыць парадку, чысціні і эстэтыкі горада, Гайнаўка не раз была ў ліку перадавых і хацела б утрымаць і далей гэтае першынства.

З гэтай мэтай створана спецыяльная камісія, якая падрыхтавала вялікую праграму дзейнасці: упарадкаванне горада, пракладка новых вуліц і тратуараў, разбіўка сквераў, траўнікаў і клумб, аднаўленне платоў, асвятленне вуліц, аднаўленне знешніх тынкаў на будынках і г.д.

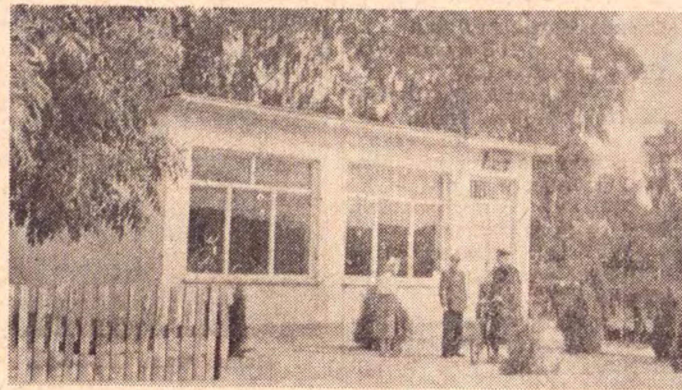
Каб у Год Беластоцкай Зямлі ўсе нашы гарады і мястэчкі мелі прыемны эстэтычны і культурны выгляд, Прэзідыум МРН у Гайнаўцы звяртаецца з заклікам да прэзідыумаў МРН усіх мястэчак і гарадоў у ваяводстве, каб уключыліся ў спаборніцтва на званне самага эстэтычнага горада ў 1963 годзе.

Грамадзяне Гайнаўкі! Прадпрыемствы і арганізацыі! Заклікаем вас прыкласці ўсе сілы на ўпрыгожванне нашага горада і ўтрыманне яго эстэтыкі. Не шкадуйце працы і здагадлівасці. Хай наш горад, які ў 1964 годзе будзе адзначаць дваццацігоддзе свайго вызвалення і ўзнікнення народнай улады, дастойна сустрэне гэтую гадавіну.

Прэзідыум Гарадской рады нарадовай у Гайнаўцы

Гайнаўка, 23 сакавіка 1963 г.

Паштоўка з Вітава

Вясковая крама. Фота: Аляксей Казёл

працяг са стар. 1

Трэба здаваць сабе справу з таго, што жывем у новых гістарычных і эканамічных абставінах, будуем сацыялізм, а гэтым самым абавязваюць нас новыя правілы, нормы і маральныя законы, як і мэты выхавання новага чалавека.

Таму бацькі ў першую чаргу павінны азнаёміцца і прысвоіць сабе правілы і маральныя нормы, якія становяцца абавязкам у нашай грамадскасці, і выхоўваць так, каб учынкі дзяцей былі згодны з гэтымі правіламі і нормамі. Да іх залічым: сацыялістычны патрыятызм, чынны ўдзел у пабудове сацыялізма, інтэрнацыяналізм, сацыялістычныя адносіны да працы, ахова і апека грамадскай уласнасці і дбайнасць аб памнажэнні яе, сумленнасць, праўдамоўнасць, барацьба з фальшам і аблудай, учынкі, згодныя з інтарэсамі калектыву, разуменне мэты і імкненняў дзяржавы, свядомая дысцыпліна, культурныя паводзіны ва ўсякіх абставінах, барацьба з хуліганствам, паважанне і любоў да чалавека, чынны ўдзел у барацьбе за новае, годнае чалавека жыццё, салідарнасць, сяброўства, дружба, узаемная дапамога, нянавісць да ворагаў сацыялізма і міру, барацьба з эгаізмам.

Гэта ў маім разуменні самыя галоўныя нормы, якія паказваюць межы ўчынкаў і якія прымаюць характар норм праўных.

Трохі іншы характар прымаюць маральныя нормы, парушэнне якіх не грозіць карай. Сіла такіх норм абапіраецца толькі і выключна на маральнай свядомасці адзінкі і грамадскай апініі. Такія наказы не могуць быць штыўнымі і абмежаванымі штыўнымі рамкамі, яны маюць характар указанняў, узораў, прыкладаў.

Таму належыць у першую чаргу знаёміць дзяцей з галоўнымі, а пасля і падрабязнымі правіламі ўчынкаў у простых жыццёвых сітуацыях і абставінах — у хаце, класе, школе і ў пазашкольным жыцці. Такім частковым кодэксам маральнага аблічча вучня з'яўляецца вучнёўскі рэгулямін, і аб ім у працы нельга забываць.

Каб дзеці засвоілі сабе ўсе маральныя правілы і згодна з імі паступалі — гэта нялёгкая справа, якая патрабуе доўгай сістэматычнай працы бацькоў, настаўнікаў, асяроддзя. Важна ў гэтай працы знаць псіхалагічныя ўласцівасці веку дзіцяці.

У працэсе выхавання дзейнічае на дзяцей многае: бацькі, настаўнікі, школа, вучнёўскія арганізацыі, кніжкі, кінафільмы, тэлебачанне і г.д., але найбольшую адказнасць нясуць бацькі. Яны найбольш часу прабываюць з дзецьмі, ад іх дзіця залежыць матэрыяльна, звязана пачуццём, у першую чаргу ад іх залежыць, якім чалавекам вырасце дзіця, ці будзе паўнавартасным грамадзянінам.

Маючы гэта на ўвазе, школа павінна працаваць такімі метадамі, каб усё магчыма дакладна перадказваць бацькам і з імі сумесна дзейнічаць у выхаваўчай працы. Сцвярджэнне такое прыходзіць таму, што між мэтай і сродкамі выхавання існуе цесная сувязь, а сродкі, якія стасуем у выхаванні, не заўсёды з'яўляюцца педагагічнымі, стасуюцца па шаблону, без азірання на тое, ці яны прыносяць карысць. Гэтымі сродкамі з'яўляюцца ўзнагарода і кара. Хаця гэтыя сродкі стасуюцца, але часта і густа прыносяць многа непаразуменняў.

Возьмем прыкладна такі выпадак.

Бацька У. б'е сына за тое што той кепска вучыцца і дрэнна вядзе сябе ў школе. Тлумачэнне, што гэта неадпаведны сродак у выхаванні, не памагае.

ШАНУЙ І

Гаворыць: «Буду біць так доўга, аж пакуль паразумнее, пачне вучыцца і шанаваць працу настаўніка, не хачу мець сына хулігана, мушу выхаваць яго добрым грамадзянінам». Імкненні бацькі слушныя, хоча мець дысцыплінаванага, прыгатаванага да жыцця сына, але, стасуючы такі спосаб выхавання, вядзе хлопца да ўнутранага бунту, непакоры, утраты аўтарытэту дарослых, а адсюль толькі крок да хуліганства.

Падобна і таксама непедагагічна паступае маці З. са сваёй 12-гадовай дачкой. Маці таксама хоча выхаваць яе паўнавартаснай грамадзянкай. Цікавіцца яе паводзінамі ў школе. За добрыя поспехі ў навуцы многа абяцае, каб заахвоціць да далейшай працы. Дачка вучыцца, каб прынесці задавальненне маці, а сабе запэўніць розныя прыемнасці. Настаўні-

У ПАДРЫХТОЎЦЫ ДА IV З'ЕЗДА БГКТ

ВЕЧАРАМ У ВАСЬКАХ

На Гайнаўшчыне, зрэшты як і ў другіх аддзелах БГКТ, зараз праводзіцца справаздаўча-выбарчая кампанія. У гуртках адбываюцца справаздаўча - выбарчыя сходы. Актывісты БГКТ абмяркоўваюць мінулы перыяд сваёй дзейнасці, выпрацоўваюць напрамкі далейшай. Падрыхтоўка да павятовых канферэнцый і IV З'езда БГКТ у самым разгары.

У канцы сакавіка я пабываў на справаздаўча-выбарчым сходзе гуртка БГКТ у Васьках, Гайнаўскага павета. Гурток тут яшчэ малады. Існуе ён усяго толькі год. Але, нягледзячы на такі кароткі перыяд, шмат добрага зрабіў гурток у сваёй вёсцы.

Таму здабыў давер і пашану сярод жыхароў. Аб гэтым сведчыць і самае зацікаўленне, з якім жыхары Васькоў адносяцца да дзейнасці гуртка. На вестку аб справаздаўчым сходзе гуртка зала мясцовай школы амаль да апошняга месца запоўнілася людзьмі. Прыйшла моладзь і старэйшыя, мужчыны і жанчыны. А гурток жа тут налічваў усяго толькі 21 асобу. Пры гэтым некалькі асоб на працягу года выбыла ў іншыя мясцовасці.

Са справаздачай аб дзейнасці гуртка выступіў старшыня праўлення, кіраўнік мясцовай школы Філіп Грынявіцкі. Справаздача скупая на словы. Адны факты. Год назад на арганізацыйным сходзе гурток прыняў пастанову аб павелічэнні падпіскі на свой родны часопіс — «Ніву», арганізацыі працы грамадскім чынам і развіцці культурнай дзейнасці.

Як жа была рэалізавана гэтая пастанова?

Усе члены БГКТ у Васьках з'яўляюцца пастаяннымі падпісчыкамі «Нівы».

Члены гуртка былі таксама ініцыятарамі працы грамадскім чынам пры пабудове ў Васьках новай прыгожай крамы. Яны найбольш пры ёй і працавалі. Члены БГКТ арганізавалі таксама гурток мастацкай самадзейнасці, які выступіў з пастаноўкамі беларускіх п'ес у аколіцы. Зараз гурток развучвае дзве новыя п'есы, з якімі выступіць на Вялікдзень у сваёй вёсцы.

Абмяркоўваючы напрамкі далейшай дзейнасці гуртка, удзельнікі сходу шмат гаварылі аб неабходнасці пашырэння культурнай дзейнасці. Культурны выгляд вёскі, вуліцы, панадворкаў і дамоў — гэта таксама не абыякавая справа для членаў гуртка БГКТ у Васьках. У вёсцы няма яшчэ святліцы. Няма яшчэ добрых умоў на рэпетыцыі драмгуртка, пастаноўкі, на клубную дзейнасць. Але ёсць у вёсцы добрая традыцыя працы грамадскім чынам. Гэтую традыцыю і далей будзе развіваць гурток БГКТ, які на апошнім сходзе папоўніўся шасцю новымі членамі. У заключэнні схода выбраны новае праўленне (старшыня — Ніна Астапчук) і дэлегаты на павятовую канферэнцыю, якая адбудзецца 21 красавіка ў Гайнаўцы. Пасля сходу прысутныя глядзелі кінафільм «Балада аб салдаце», спецыяльна прысланы на сход павятовым камітэтам ПАРП у Гайнаўцы.

* * *

Павятовы аддзел БГКТ у Гайнаўцы налічвае 46 гурткоў і звыш 1000 членаў таварыства. У большасці гурткоў ужо адбыліся справаздаўча-выбарчыя сходы. Гэта былі творчыя, канкрэтныя сходы, дзе абмяркоўваліся далейшыя напрамкі дзейнасці нашага таварыства. Дзякуючы гэтаму на Гайнаўшчыне відавочна ажыўленне ў жыцці БГКТ. У гэтым не малая заслуга гайнаўскіх актывістаў БГКТ, якія абслугоўваюць сходы гурткоў. Зрэшты, сам факт, што сакратар павятовага камітэта ПАРП тав. Мікалай Самоцік патрапіць знайсці час, каб быць на сходах гурткоў БГКТ (у Васьках таксама) сам за сябе сведчыць. (вб)

УВАГА, АБІТУРЫЕНТЫ!

Выдатная прафесія

Перад кожным вучнем адзінаццатага класа агульнаадукацыйных ліцэяў узнікае зараз немалаважнае пытанне: куды далей пайсці вучыцца, якую выбраць сабе прафесію?

Вось тут, у гэтым будынку, які знаходзіцца пры вуліцы Ракавецкай 8 у Варшаве, вучацца будучыя механізатары сельскай гаспадаркі.

фота **В. Рудчык**

Зразумела, раіць штонебудзь вельмі цяжка, бо перш за ўсё трэба браць пад увагу асабістыя схільнасці і мары кожнага выпускніка сярэдняй школы. Аднак для тых, хто сябе моцна адчувае ў матэматыцы і фізіцы, хто любіць гэтыя прадметы, рэкамендуем выбраць факультэт машынабудавання і сродкаў транспарту. (Wydział Maszyn Roboczych i Pojazdów), які існуе пры Варшаўскім палітэхнічным інстытуце.

Факультэт гэты цешыцца вялікай папулярнасцю. Зараз вучыцца на ім амаль тысяча студэнтаў. У яго рамках існуе самастойны філіял, студэнты якога вывучаюць канструкцыю сельскагаспадарчых машын і прыладаў.

Прафесія механізатара сельскай гаспадаркі мае ў нашай краіне ды асабліва ў Беластоцкім ваяводстве шырокія перспектывы. Зараз балюча адчуваецца недахоп спецыялістаў у гэтай галіне. Кожная колькасць механізатараў сельскай гаспадаркі з дыпломамі гэтага напрамку заўсёды адразу атрымае працу на вельмі добрых умовах. Выпускнікі, якія вырашаць вывучаць гэтую спецыяльнасць, маюць вялікія шанцы атрымання фундаваных стыпендый.

Бачым тады, што варта выбраць прафесію механізатара сельскай гаспадаркі. вр

ЗЯМЕЛЬКУ ТРЭБА КАРМІЦЬ

Яшчэ некалькі год таму назад сялян грамадскіх радаў нарадовых Міхалова, Юшкаў Груд, Шымкі ці Ялоўка, Беластоцкага павета, цяжка было пераканаць аб карыснасці мінеральных угнаенняў. Не мелі да іх пераканання людзі. А глеба тут не сказаць, каб была важнецкая. Пяскі, або ў найлепшым выпадку гліна. Велізарная частка ўгоддзяў акісленая. На ўсю плошчу ўгоддзяў натуральных угнаенняў, як звычай не хапала. Таму і ўраджаі атрымоўваліся, што хоць ты плач, чалавеча.

Неахвота да мінеральных угнаенняў несумненна выклікалася яшчэ і тым, што селянін не заўсёды ведаў дзе, калі і якія прымяняць угнаенні.

Здаралася неаднойчы, падсыпле дзядзька па жыце азатняку не шкадуючы, дык жытка ўзбуяе, як трыснёг, а зерня так няма.

У азнаямленні сялян адносна правільнага карыстання мінеральнымі ўгнаеннямі варта адзначыць вялікую ролю працаўнікоў сельскагаспадарчай службы павета. Аграномы павятовага праўлення сельгасгурткоў неаднойчы разам з гаспадарамі, падкасаўшы нагавіцы, хадзілі па полі ды паказвалі, як і дзе рассяваць угнаенні.

— Зараз, — гаворыць старшыня па справах скупу Міхалоўскай ГС Уладзімір Лінкевіч, — нашых сялян не трэба пераконваць у карыснасці мінеральных угнаенняў. Абы толькі хапала іх у ГС. Раскупяць у момант. І запатрабаванні на іх растуць пастаянна. Напрыклад, калі ў 1961 годзе сяляне ў нашай ГС купілі 109 тон азотных і 327 тон калійных угнаенняў, дык у мінулым годзе запатрабаванне на іх узрасло на 150 тон азотных і 416 тон калійных.

Усё больш сяляне купляюць і вапна. У мінулым годзе яны купілі 315 тон. Варта тут падкрэсліць добрую ініцыятыву ГС, якая ўласным транспартам развезла 174 тоны вапна непасрэдна на панадворкі сялян.

— А як выглядае закупка мінеральных угнаенняў у гэтым годзе? — пытаем у ГС.

— На 1963 год, — адказваюць, — нашыя сяляне ўмудрыліся амаль увесь прыдзел угнаенняў выкупіць ужо ў лістападзе. Тэрміновая закупка вельмі аплочваецца сялянам. Яна шмат таннейшая. Зараз склад ГС пустуе. А сяляне адчуваюць недахоп азотных угнаенняў. Усё ж-такі прыдзелы Беластоцкага ПЗГС замалыя як на запатрабаванне сялян, якіх абслугоўвае Міхалоўская ГС.

Але вядома, што аднымі мінеральнымі ўгнаеннямі шмат не павысіш ураджайнасці палёў. І таму сяляне ўсё больш пры пасевах карыстаюцца кваліфікаваным зернем. Напрыклад, на веснавыя пасевы ў гэтым годзе ГС па запатрабаванні сялян забяспечылася высакаякасным пасяўным зернем. Зерне ў ГС дастаўлена з ПГР Геранімава, Бобра Велька і Юхновец. У сухіх, добра падрыхтаваных складах ГС ёсць 36 тон аўса, 3 тоны ячменю, 2 тоны пшаніцы, кукуруза, сланечнік, пелюшка, сэрадэля, віка, бручка, кармавыя буракі і морква.

Добра таксама развіваецца і кантрактацыя паасобных сельскагаспадарчых культур. Напрыклад, у гэтым годзе закантрактавана 60 гектараў бульбы. Насенная цэнтраля даставіць сялянам 120 тон высакаякасных саджанцаў бульбы. А запатрабаванні на кваліфікаванае зерне і саджанцы ўсё павялічваецца.

Усё гэта спрыяе павелічэнню ўраджаяў і развіццю сельгасвытворчасці. Выходзіць, як зямельку накорміш, дык яна табе і адудзячыцца. У мінулым годзе Міхалоўская ГС пабіла рэкорд у закупцы ад сялян збожжа. Закуплена амаль паўмільёна тон збожжа. А сялянам дастаўлена такая ж колькасць высакаякаснага корму на развіццё жывёлагадоўлі.

В. Баршчэўскі

кі і сябры трактуюць дачку інакш, чым маці, і таму яна становіцца пакрыўджанай і няўпэўненай, бо яе не хваляць і не яна знаходзіцца ў цэнтры зацікаўлення. Стасаваныя маці сродкі вядуць да выхавання эгаістычнага чалавека, які не будзе карысным грамадству.

Каб кара і ўзнагарода споўнілі сваю ролю, трэба ведаць, якую выхаваўчую вартасць маюць стасаваныя намі сродкі.

ВЫМАГАЙ

Малое дзіця не ведае, чаго канкрэтна хоча, але мае свае імкненні, да адных ірвецца, другіх часова ўнікае, а менавіта таму бацькі павінны накіраваць ім і нават паказваць пэўныя абавязкі.

Дзіця малое не можа яшчэ разумець нашых маральных аргументаў, але наша рэакцыя на такія ці іншыя яго ўчынкі паказвае дзіцяці, што можна, а чаго не. Дзіця б'е малодшых, забірае мяч, бацькі кажуць: «Так нельга, брыдка, так не рабі». Часам трэба ўзяць за руку, адвесці ў бок, сказаць: «За такія ўчынкі не раскажу табе прыгожай казкі, бо ведаеш, што гэтага рабіць не можна».

Многа ёсць відаў кары, але кожны від застасавання яе павінен у выхаванку затрымаць ахвоту да неўласцівага ўчынку. У такім выпадку кара становіцца бар'ерам на неўласцівай дарозе, якою хацела б крочыць дзіця. Кара мае прыпамінаць аб тым, што пэўныя рамы ўчынкаў, устаноўленыя ў школе, хаце, грамадстве — гэта не пустыя словы, з якімі можна не лічыцца, а што гэта закон, на варце якога стаіць грамадскасць.

Пасля застасавання кары ў дзіцяці павінна ўзнікнуць пачуццё і зразуменне дрэннага ўчынку, сорам перад асяроддзем, свядомасць шкоды, якую прычыніла яно. Кожная кара павінна прычыніцца да таго, каб у дзіцяці нарадзілася пачуццё і імкненне да папраўы, і з гэтай думкай кару належыць прымяняць.

У выхаванні не толькі кара з'яўляецца пажаданым сродкам. Трэба мець на ўвазе заахвочванне. Калі дзіця зробіць нешта добрае, трэба сказаць: маладзец (зух) вельмі добра, так трэба і г.д.

Неаднаразова трэба пахваліць, выразіць падзяку, папесціць, споўніць дзіцячыя мары, даць узнагароду.

Аб заахвочванні і пахвале не належыць у выхаваўчай працы забываць, але сродкамі гэтымі нельга і надужываць. Сродкі заахвочвання ў дзіцяці развіваюць унутраную барацьбу. Калі мы іх умела прымяняем, то малы «божак» падумае сабе: «Не, дрэнна не зраблю, хоць і хацелася б, але за тое, што дрэнна не зраблю, чакае мяне потым большая прыемнасць». Стасуючы сродкі заахвочвання, дзіця набірае прызвычаення да добрых поступкаў і ў ім гэта астаецца трывалым. Сродкі заахвочвання развіваюць дзіця, яно пачынае ставіць сабе большыя вымаганні, узнікае ў ім маральнае задавальненне, якое разбуджвае пачуццё дзіцячай вартасці і вымаганняў да самога сябе.

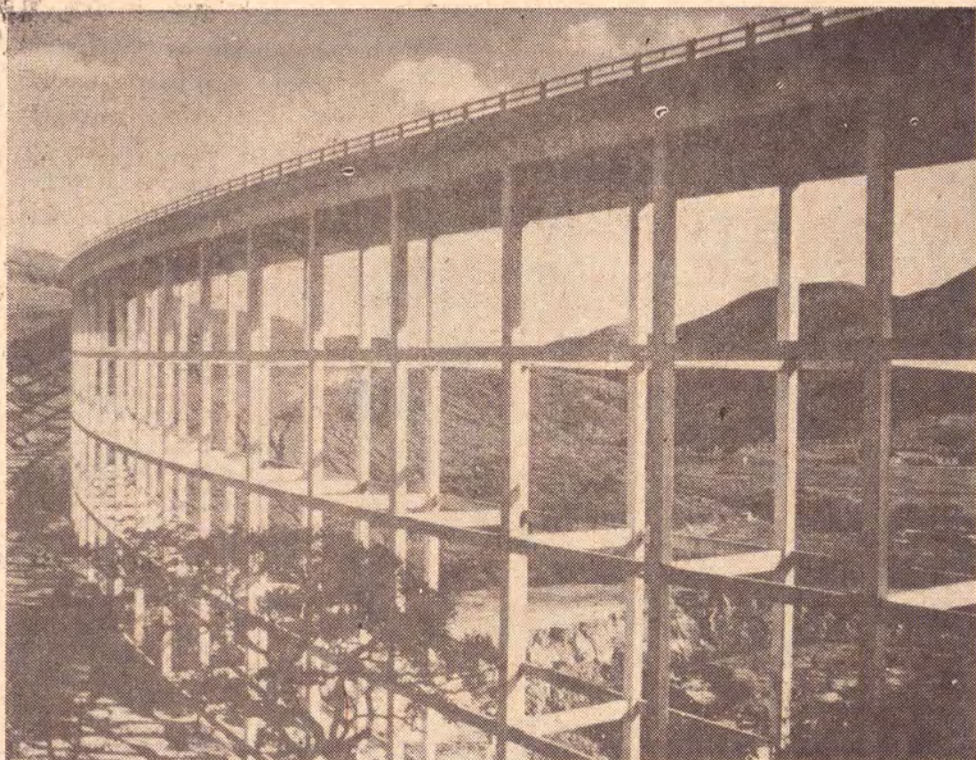
Пахвала і адабрэнне — гэта слоўныя ўзнагароды за добрыя поступкі. Знаем, што існуюць яшчэ ўзнагароды матэрыяльныя. Матэрыяльная ўзнагарода — гэта найвышэйшая ступень узнагароды і яна розніцца ад папярэдніх тым, што з'яўляецца знешне відавочнай. Матэрыяльная ўзнагарода можа быць таксама сімвалічнай, як напр. дыплом перадавіка навукі, грамадскай працы і другія.

Як кара, так і ўзнагарода, з'яўляюцца патрэбнымі сродкамі ў выхаванні, але тады, калі яны будуць прымяняцца са свядомасцю і ў адпаведнай форме. Надужыванне гэтымі сродкамі, застасаванне іх не ў адпаведным часе і форме можа часта весці да непрыемных непаразуменняў.

Калі маем цяжкое выхаваўча дзіця і да яго пачнем стасаваць выгавары і кары, яно прызвычаіцца да гэтага стану, і эфекту не будзе. Тады трэба змяніць метады выхавання, шукаць іншых, даступных нам сродкаў. Не забывацца аб тым, што часам пахвала можа больш уздзейнічаць, чым нараканні. Калі вучань дрэнна захоўваецца, зрабіць яго адказным за дысцыпліну ў класе, школе не на доўгі час, пасля прыдумаць яму новае заданне, дбаць аб тым, каб не пакінуць яго без занятку.

У выхаваўчай рабоце нам нельга забывацца аб вялікай самавыхаваўчай працы, якая адбываецца ў школьных вучнёўскіх арганізацыях. Гэта калектыўнае выхаванне, якое прадстаўляе сабой новую,

(Працяг на стар. 7)

НАД ПРОПАСЦЮ

Будоўлі Бразіліі характарызуюцца сучаснасцю. Найбольш смелыя праекты архітэктараў і інжынераў знаходзяць тут ажыццяўленне.

Вось адна з суперновых будоўляў — гіганцкі віядук (мост, але не над ракой), па якім імчаць паязды і машыны. (вл)

ТРАГЕДЫЯ НА ДНЕ АКІЯНА

Вясной 1961 года ў газетах Заходняй Еўропы з'явіліся сенсацыйныя загалоўкі: «Сусветны рэкорд глыбіні!», «Ханес Келер ырнуў на 222 метры!», «Хто перавысіць вынік?».

Неўзабаве, выступаючы на прэс - канферэнцы , швейцарскі матэматык Ханес Келер, спартсмен - падводнік, расказаў журналістам б сваім дасягненні. На возеры Машоры, якое размешчана ў Паўднёвай Швейцарыі, са звычайным аквалангам ён спусціўся на глыбіню 222 метры. Так глыбока з акvалангам за плячыма пад ваду не пагружаўся яшчэ ні адзін чалавек на зямным шары.

Каб лепш зразумець, як удалося ш ейцарскаму спартсмену ўстанавіць сусветнае дасягненне, некалькі слоў аб асаблівасцях падводных апусканняў.

Вялізны ціск закрывае чалавеку шлях у марс і глыбіні. І ўсё ж, аказваецца, нават без спецыяльнай груваcткай амуніцыі можна апусціцца на вялікую глыбіню. Для гэтага трэба знайсці шляхі, каб пазбегнуць так званай кесоннай хваробы.

Келер выкарыстаў для зарадкі аквалангаў спецыяльную распрацаваную сумесь. Гэта сумесь, на думку вынаходніка, гарантуе ад кесоннай хваробы. Апрача таго, ён сканструяваў вадалазны каўпак, у якім можна спускацца на вялікую глыбіню. Састаў газавай сумесі Келер адмовіўся паведаміць, матывуючы тым, што яна можа аказацца смяротнай для нявопытных аквалангістаў.

Адказваючы на пытанні журналістаў, Келер расказаў, што ён збіраецца апусціцца на глыбіню 300 метраў ля ўзбярэжжа Каліфорніі.

Крыху больш, чым праз год імя Келера зноў прыцягнула ўвагу сусветнага друку.

...Велічны і спакойны Ціхі акіян. Разразаючы фарштэўнем зялёна - блакітную паверхню вады, у раён, намечаны для апускання, ідзе экспедыцыйнае судна «Эўрыка». Яго суправаджае параход «Ліберці», на борце якога знаходзяцца карэспандэнты газет і часопісаў, кінааператары, фотарэпарцёры.

Ханес Келер спакойны. Ён гатовы зрабіць рэкорднае апусканне на глыбіню 300 метраў. Разам з ім у каўпаку будзе знаходзіцца і 35-гадовы журналіст з Лондана Петэр Смал. Ён рашыў удзельнічаць у экспедыцыі, каб потым напісаць кнігу пра гэты незвычайны эксперымент.

Судны спыняюцца. Келер і Смал надзяваюць гідракасцюмы, аквалангі, зараджаныя спецыяльнай сумессю, развітваюцца са сваімі сябрамі і знікаюць у каўпаку. Зароў матор лябёдкі, трос нацягнуўся, як струна. Імгненне, і прыбор знікае ў акіянскай бездані. Па тэлефоне паступаюць паведамленні: усё ў парадку, апусканне ідзе нармальна. І вось мэта дасягнута. Апарат — на дне акіяна. Глыбіня 300 метраў.

Марудна цягнецца час... Секунды здаюцца вечнасцю. Прыкметна хвалюецца жонка Петэра Смала, якая адважылася суправаджаць мужа ў гэтай экспедыцыі.

І раптам... У дынаміку чуваць крык поўны смяротнага жаху. Усе, хто знаходзіцца на палубе, заміраюць у аняменні. І толькі хвалі, што па-ранейшаму б'юць у борт карабля, парушаюць цішыню, якая ўсталявалася. Аквалангісты не адказваюць на настойлівыя пытанні з «Эўрыкі». Штосьці здарылася, але што, ніхто не ведае.

Механік націскае кнопку электралябёдкі. Марудна, вельмі марудна, трос пачынае намотвацца на барабан. Пусціць лябёдку на поўную хуткасць? Гэтага рабіць нельга, інакш у выніку рэзкага змянення ціску ў даследчыкаў «закіпіць» кроў, і яны загінуць.

Апарат на глыбіні 70 метраў. На паверхні бурна закіпаюць бурбалкі паветра. Але ж гэтага не павінна быць! Значыць, з апарата выходзіць паветра? Адзін з памочнікаў Келера, 22-гадовы студэнт Крыс Вітакер разам са сваім таварышам Андэрсенам з акваалангамі апускаюцца пад ваду. У змроку ўзніклі невыразныя контуры апарата. Аквалангісты наблізіліся да яго. У выхадным люку тырчыць канец нейчых ластаў. У шчыліну, што ўтварылася, выходзіць газавая сумесь. Нажом Вітакер абразае ласту. Шчыліна раптоўна зачынілася. Андэрсен пачаў усплываць. Калі ён вынырнуў, Вітакера не аказалася побач з ім. Яго пачалі шукаць, але беспаспяхова. Вітакер навекі застаўся на акіянскім дне...

Нарэшце, над паверхняй вады з'яўляецца апарат. Адчыняюць люк. У ім паказваецца Келер. На яго бледным твары — смяротная стомленасць. Ён тармосіць свайго спадарожніка Петэра Смала. Але той застаецца нерухомым. Дарэмна падрыхтаван кіслародны апарат.

Што ж здарылася там, у акіянскай бездані?

...Апарат дасягнуў 300-метравай глыбіні. Келер адчыніў люк і замацаваў на дне швейцарскі і амерыканскі флагі. Газавая сумесь у аквалангу скончылася. Келер з цяжкасцю забраўся ў каўпак. Дрыжачай рукой ён адкрыў вентыль газавых балонаў. Адкрыў больш, чым гэта было трэба. Спартсмены страцілі прытомнасць.

...Першым апрытомнеў Келер. Смал ляжаў нерухома. Келер сарваў з яго гідракасцюм, пачаў прыводзіць яго ў прытомнасць. Праз дзве гадзіны Петэр апрытомнеў. Аднак хутка зноў заціх. «Спіць», — рашыў Келер. Ні рухацца, ні рабіць што-небудзь не было сілы. Апарат павольна падымалі ўгору.

Аб усім гэтым расказаў журналістам сам Келер і кадры, зазнятыя аўтаматычнай кінакамерай.

Што можна дадаць да гэтага?

Экспедыцыя ставіла не толькі чыста спартыўныя мэты, у прыватнасці, устанаўленне сусветнага рэкорда глыбіні апускання з акваалангам. Яна павінна была даказаць магчымасць працаваць у лёгкавадалазнай амуніцыі на такіх глыбінях. Невыпадкова ваенна - марскі флот ЗША шчодра субсідыраваў экспедыцыю Келера.

(АДН)

ЦІКАВА ВЕДАЦЬ

Англійскія статысты пры дапамозе электроннаілічыльных машын падлічылі, на што «сярэдні англічанін», які дасягнуў шасцідзесяці год, страціў 524 160 гадзін свайго жыцця.

Вось якія дадзеныя прыводзіць англійскі друк.

У сярэднім «сярэдні англічанін» шэсць гадоў свайго жыцця праводзіць за сталом. Калі за кожныя два дні ён з'ядае адно яйка, за адзін дзень 400 грамаў хлеба, 400 грамаў бульбы і 200 грамаў гародніны і садавіны, дык за ўсё жыццё яго страўнік пераварыць 20 тон хлеба, 30.000 яек, 18 тон бульбы і 12 тон гародніны і садавіны.

Выкурвае чвэрць тоны тытуню і выпівае больш за 150.000 літраў розных вадкасцей.

Не менш пяці год ён толькі і рабіў, што рухаўся (розныя падарожжы, камандзіроўкі, шлях ад дома да работы, узыходжанне на паверхі і г.д.).

Чатыры гады мужчыны і пяць год жанчыны праводзяць у гутарках і размовах, г.зн. трынаццатую частку жыцця язык працуе няспынна.

На розныя забавы, пачынаючы з дзіцячых гульняў і канчаючы кіно і тэлевізарам, чалавек растраціў яшчэ 8 год жыцця.

Штодзённае дзесяцімінутнае апрананне, галенне, умыванне, ванны — гэта пяць год.

Тэлефонным размовам ён прысвячае не менш чым цэлы год.

ПАРАДЫ

Як бывае непрыемна гаспадыні і правініўшымся гасцям, калі на чыстым абрусе з'яўляюцца плямы. А між тым іх зусім няцяжка вывесці, і мы вам адкрыем некалькі «сакрэтаў».

Плямы трэба здымаць перад мыццём абруса.

Калі на абрусе засталася пляма ад гарчыцы, трэба гэта месца пакрыць гліцэрынай. Як толькі пляма знікне — памыць абрус цёплай мыльнай вадой.

Пляму ад губной памады на белым абрусе трэба пацерці ваткай, змочанай эфірам (рабіць гэта трэба далёка ад крыніц цяпла), да таго часу, пакуль не знікне пляма, затым памыць. На каляровым абрусе пляма ад губной памады пры мыцці ў цёплай вадзе знікне.

Пляма ад фруктаў — забруджаныя месцы трэба памыць у вадзе з нашатырам або перакісам вадароду, добра прапаласкаць.

Плямы ад чырвонага віна на белым абрусе знікаюць, калі апусціць яго ў кіпячае малако і затым прапаласкаць.

Плямы ад чарніла на белым абрусе выводзяцца жавелевай вадой. На каляровым абрусе плямы здымаюцца некалькімі кроплямі лімона, затым яго прапалоскваюць.

Для таго, каб зняць з абруса плямы ад свечкі — трэба саскрэбсці стэарын лязом нажа, а затым з абодвух бакоў пакласці ў некалькі столак прамакальную паперу і прапрасаваць цёплым прасам.

МОДА НА ПЛЯЖЫ

На пляжы ў Лос-Анжэлас (ЗША) цяпер самымі моднымі з'яўляюцца вадзяныя лыжы.

МАЛПА ЗА РУЛЕМ

На адной з фермаў у Заходняй Аўстраліі жыве надзвычай працавітая малпка, якая памагае свайму гаспадару ў розных гаспадарскіх занятках. Як сцвярджае ўласнік малпкі фермер Шмідт, васьмігадовы Джон (так завецца малпка) патрапіць па дзесяць гадзін у дзень кіраваць трактарам з прычэпам, на які фермер ладуе розныя плады зямлі. Джон не ўмее толькі заводзіць матор.

ДЛЯ МАЛАДЫХ ДЗЯЎЧАТ

ВЯСНУШКІ

Часцей за ўсё ад вяснушак церпяць дзяўчаты з далікатнай, адчувальнай скурай (бландзінкі, рыжавалосыя). Вяснушкі з'яўляюцца яшчэ ранняй вясной; значыць, калі вы хочаце захаваць твар чыстым, аберагайце яго ад першага веснавога сонца. Але калі скуру паступова падвяргаць уздзеянню сонца, яна прывыкае да яго, і з'яўлянне вяснушак можна пазбегнуць. Вяснушкі, якія з'явіліся, пасвятлеюць, калі 1—2 разы ў дзень праціраць твар сокам лімона, свежых агуркоў, пятрушкі (дробна пасячы і выцісьнуць сок). Добра дзейнічаюць і маскі з кіслага малака. Паколькі рэкамендуемыя сокі сушаць скуру, пасля ўмывання на твар неабходна нанесці крэм. Нядрэнна да звычайнага крэму, які вы ўжываеце, дадаць 1 г хініну.

КОЖНЫ КАРАБОК — ІНШЫ

Вендэгодт Нельс, які пражывае ў Капенгагене (Данія) з'яўляецца ўласнікам найбольшай у свеце калекцыі папяросных карабкоў. Мае іх аж 24.930 экземпляраў са 159-ці краін. Найстарэйшым экземплярам з'яўляецца карабок з Фінляндыі, у якім знаходзіліся папяросы, прадукаваныя ў 1860 годзе фірмаю Таландэр і Клайх.

а-ся

Трыбуна чытачоў

«Нелегальная» школа

Калісьці дзянісаўскія сяляне пабудавалі сабе святліцу, бо не было дзе сабрацца, каб абгаварыць вясковыя справы. Потым у святліцы размясцілася школа. Невялікая, усяго чатырохкласная, з адным настаўнікам.

Але цяпер бацькі задумалі пабудаваць сапраўдную школу, бо ж усюды будуюць школы... Як задумалі, так і зрабілі. Склаліся грашыма цэлаю вёскаю ды сабралі з паўсотні тысяч злотых. Купілі ў Ляшках будынак, перавязлі яго ў Дзяніскі і паставілі.

Разам з новым будынкам захацелася дзянісаўцам мець сваю сямікласную школу. Павятовы аддзел асветы крывіўся на такую «партызаншчыну», аднак прызнаў штаты для настаўнікаў. Шчыра кажучы, не было іншага выйсця. Да бліжэйшай сямікласнай школы ў Плёсках каля шасці кіламетраў. Далекавата!

Значыць, прыбыла ў павеце яшчэ адна школа. І здавалася, Дзяніскі дабіліся таго, чаго хацелі. Але не крычы гоп, пакуль не пераскочыш. Улады ніяк не могуць рашыцца, каб прыняць гэты школьны будынак.

— Пачакайце, не спяшайце! — гавораць.

Ды як тут не спяшаць, калі лета не за гарамі, а патрэбна яшчэ шмат грошай для канчатковай аддзелкі будынка. Інача́й гаворачы, справа ў тым, каб і ўлады нарэшце дапамаглі вёсцы, і каб будынак перастаў быць «нелегальным», і каб электрычнасць можна было правесці, бо ж сорамна свяціць у школе нафтавымі лямпамі, калі ў кожнай хаце электрычныя лямпачкі зіхацяць.

(ся)

Дзякуем настаўніцам

Мы, жанчыны, у Шчытах маем гурток сельскіх гаспадынь. Належым да яго ўжо трэці год. Мы ўжо прайшлі курс гатавання, а пазней — курс крою і шыцця. А ў гэтым годзе мы арганізавалі конкурс чысціні.

Усёй гэтай працай гуртка кіруюць настаўнікі. Асабліва ўсе любяць і вельмі паважаюць настаўніцу Гэлену Карпюк. Цяпер яна вядзе ў нас курс «Культура на штодзень», на які ходзіць 40 жанчын. І ўсе мы верым, што нашы настаўнікі вывядуць нашых жанчын на правільную жыццёвую дарогу.

Усе жанчыны вельмі дзякуюць нашым настаўнікам В. Кудрыцкай, М. Карпюку і Г. Карпюк. Усе яны з душой уваходзяць у жыццё вёскі і кіруюць тым усім новым, добрым, што змяняе жыццё вёскі на лепшае.

Асабліва нам спадабаўся дзень 8 сакавіка. Настаўнікі арганізавалі нашым жанчынам сапраўднае свята, як ніколі. І гэты 1963 год застанецца ў нас у памяці назаўсёды. Яшчэ раз дзякуем нашым настаўнікам і жадаем усяму нашаму грамадству, каб такіх настаўнікаў было як найбольш. Мы ганарымся настаўнікамі з нашай вёскі.

В.З. і жанчыны
з вёскі Шчыты.

ЦІКАВЫ СХОД

Нядаўна ў Нарве адбыўся сход спулдзельцаў.

На сходзе была аналізавана праца нараўскага гандлю за 1962 год. Пераважна ўсе крамы перавыканалі планы на 5—10%.

Балючай справай дагэтуль у Нарве была справа ў продажы хлеба: продаж па вышэйшых цэнах і не ўсім аднолькава. Абвінавачвалі прадаўшчыка, што не прытрымліваецца вызначаных для працы крамы гадзін. Сход прыняў рашэнне, што продаж хлеба павінен адбывацца ў строга вызначаныя гадзіны: ад 7-ай раніцы і пасля абеду, калі канчаецца праца. Аднагалосна прынята пастанова аб тым, што настаўнікі атрымліваюць хлеб у першую чаргу.

У час дыскусіі выплыла справа закупкі вугалю. Бяда ў тым, што вугаль выгружаецца проста на пясок і ляжыць увесь час пад адкрытым небам. Якасць вугля значна пагаршалася і ГС вымушаны быў прадаваць вугаль па зніжанай цане і не заўсёды згодна з яго вартасцю.

Кіраўніцтва ГС абяцала зрабіць насціл. Абмяркоўвалася таксама будова павільёна на 7—8 крам. Гэта будзе прыгожы і вельмі патрэбны ў мястэчку аб'ект. Жыхары абавязаліся звезці на будову жвір і каменне. Плануецца таксама будова Дома культуры на суму звыш 7 млн. злотых.

Хутчэй бы ўбачыць усё гэта на яве!

Я. Цялушэцкі

І крама, і прадаўшчыца

У Старым Беразове пабудавана прыгожая крама. Яна сваім выглядам упрыгожвае вёску. І вось у частцы з жалезнымі таварамі прадае Ніна Цімошук, якая сваімі добрымі адносінамі падабаецца купляючым з усёй акругі. Для кожнага, старога ці малога, знойдзе прыемнае слова і адпаведны тавар. Сама паходзіць з сялянскага асяроддзя і вельмі добра ведае, якіх калі тавараў трэба для сялян. Таму ў нашай краме можна купіць што хочаш, пачаўшы ад іголкі, а кончыўшы на матацыкле. Сяляне нашай вёскі вельмі задаволены сваёй крамай і прадаўшчыцай. Не шкадуюць сваёй працы, уложанай грамадскім чынам пры пабудове крамы. І таму цяпер ахвотна рашылі будаваць грамадскім чынам малачарню ў сваёй вёсцы з пачаткам вясны. Усе пераканаліся, што хоць малая праца ўложана грамадскім чынам, а вынікі дасць вялікія і многа добрага і прыемнага ў далейшым жыцці.

(гм)

Не толькі складчыны

Гурток БГКТ у Старым Беразове існуе ўжо некалькі год. Толькі нічога ў ім не змяняецца, апрача праўлення гуртка. Мала цікавіцца ім моладзь. Часта нават можна пачуць такія словы: «Што ён дае, гэты гурток? Нічога. А складчыны трэба плаціць.»

І сапраўды. Такі гурток нічога не дасць, бо ён лічыцца толькі на паперы. Гэта значыць, калі быць яго членам, дык толькі аплачваць складчыны.

Зусім іншая справа, каб гурток існаваў сапраўды, каб кіпела работа, каб моладзь ведала, як лепей арганізаваць вольны ад працы час, каб арганізоўваліся экскурсіі і г.д., тады напэўна гурток меў бы не 20, а 40 членаў, і са складкамі не было б бяды. І моладзь у нас ахвотна да такіх спраў, толькі з арганізацыяй горш. Пакуль што няма ініцыятараў. Спадзявацца на актывістаў БГКТ, якія прыязджаюць пераважна на перавыбарчыя сходы, не варта. А сама моладзь неяк не можа арганізавацца.

Час ужо ажывіць дзейнасць у Старым Беразове. Можа нядаўна выбранае новае праўленне гуртка акажацца добрым ініцыятарам усіх цікавых і карысных спраў?

Член гуртка

ШАНУЙ І ВЫМАГАЙ

(Працяг са стар. 5)

шырокую і даволі цікавую тэму.

Матэрыяльная ўзнагарода павінна быць прызнавана тады, калі дзіця праявіла інтэнсіўную добрую працу на працягу даўжэйшага адрэзка часу. Яе вартасць залежыць неаднаразова не ад матэрыяльнай вартасці, але ў вялікай ступені ад таго, хто яе ўручае, хто яе прызнаў і за што.

Каб узнагарода і пахвала маглі споўніць сваю выхаваўчую ролю, трэба памятаць, аб рэальных заслугах дзіцяці:

а) Калі заданне не прадстаўляе цяжкасці і дзіця лёгка можа яго выканаць, не варта хваліць, бо будзе да работы адносіцца лёгкадумна.

б) Змест і формы пахвалы павінны змяняцца згодна з узростам дзіцяці, разам з узростам нашых вымаганняў. (Пахвала, выражаная ў той самай форме, якая «не расце» разам з выхаванкам і яго свядомасцю, не мае выхаваўчай вартасці). Пахвалы не могуць быць стасаваныя па шаблону.

в) Пахвалу ўдзяляць за штораз большыя дасягненні.

г) Калі хвалім, трэба памятаць аб крытычнай ацэне (каб часамі не выхаваць заразумелага грамадзяніна), каб не вытварыць фальшывай атмасферы аб уласнай вялікасці.

Належыць паступаць згодна з думкай: «Як мага шануй дзіця, але і як найбольш вымагай ад яго».

д) Індывідуалізаваць пахвалы. Нясмелае — пахваліць публічна. Заразумелае хваліць так, каб адчула моцна і крытычныя моманты. Пахвалу стасаваць у злучэнні з крытыкай. Хваліць у сям'і так, каб не ўзбуджваць варожасці і неспрыяльнай атмасферы сапернічаства, не супрацьпастаўляць дзяцей адно другому.

е) Каб выключыць памылкі пры ацэньванні паступкаў, трэба браць пад увагу апінію сяброў, сям'і.

ж) Дадатняя крытыка ў вялікай ступені заступае пахвалу, адмоўная — выгавар.

А. ХАРКЕВІЧ

КАРОТКАМЕТРАЖОЎКІ ДЛЯ ШКОЛЬНІКАЎ

З вельмі цікавай і карыснай ініцыятывай выступіла ў апошні час ваяводскае праўленне ПЦК у Беластоку. Яно ўзяло ў сваё карыстанне некалькі каротказметражных фільмаў і арганізавала выезд з імі ў паасобныя пачатковыя школы ў Гайнаўскім павеце. Фільмы вельмі важныя і карысныя для школьнікаў па зместу. У іх паказаны вынікі гуляння дзяцей з запалкамі, невыпаламі, розныя свавольствы, пры якіх пагражае калецтва або смерць. Яны з'яўляюцца перасцярогай для школьнікаў ад няшчасных выпадкаў і навучаць іх, як трэба захоўвацца ў час пагражаючага няшчасця. Гэта ініцыятыва з'яўляецца яшчэ адным моцным штуршком у напрамку ліквідацыі няшчасных выпадкаў у нашай краіне.

М. Гаротны

Дарагое Сэрцайка!

Мне ўжо 17 год. Жыву на вёсцы. Скончыў пачатковую школу і астаўся на гаспадарцы, бо бацькі не дазволілі вучыцца. Я люблю працу на гаспадарцы, але хацеў бы вучыцца. Маю акардэон і добры слух і таму хацеў бы вучыцца іграць або нейкай спецыяльнасці.

Парай Сэрцайка, куды ісці вучыцца і ці не позна.

Коля з вёскі П.
Сакольскага павета

Дарагі **Коля!**

Напэўна вучыцца не позна. І трэба вучыцца. Я раю Табе выбраць 2-хгадовую школу сельскагаспадарчай падрыхтоўкі. Такія школы ёсць на вёсках, можа нават у тваёй вёсцы, або ў суседняй. Гэта вельмі добрая школа, па сканчэнні яе будзеш кваліфікаваным гаспадаром, а гады і гаспадарка дасць многа большыя даходы. Пасля сканчэнні яе можаш ісці вучыцца ў сельскагаспадарчы тэхнікум. І таму раю табе запісацца іменна ў гэтую школу. Можаш яшчэ запісацца ў карэспандэнцыйны агульнаадукацыйны ліцэй у Беластоку, вул. Цепла 32. Там можаш скончыць матуру. А што датычыць музычнай школы ў Беластоку (вул. Сянкевіча), дык там трэба мець сапраўды музычныя здольнасці.

Усяго добрага жадаю табе

Сэрцайка.

Дарагое **Сэрцайка!**

«Я ўжо даўно напісала да цябе пісьмо, просячы аб парадзе, але Ты не адказваеш...» — піша да нас Марыся з вёскі Г.

Дарагія Чытачы! Выясняем. Многа прыходзіць пісем да Сэрцайка. І мы не можам адразу ўсім адказаць. Адказы даем **усім**, хто толькі напіша, але па чарзе. Хто раней прышле ліст, раней атрымае адказ.

Сэрцайка

КІНО

Праграма
на 16—21.IV.1963 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Pan i Astrolog" (polski), 16—18, „Dziewczyna z dobrego domu" (polski), 19—21.

Кляшчэлі
„Prawo morza" (bułg.), 16—18, „Mężczyźni na wyspie" (polski), 19—21.

Навасады
„Żebro Adama" (USA), 20—21.

Нараў
„Noc poślubna" (polski), 17—21.

Нараўка
„Bitwa o Kozi Dwór" (polski), 17—21.

Чаромуха
„Majowe gwiazdy" (czeski), 16—18, „Ten, który wrócił" (radz.), 19—21.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Katastrofa" (węgierski), 17—21.

Бранск
„Dwie strony medalu" (ang.), 16—18.

Гродзіск
„Marynarz z Komety" (radz.), 20—21.

Орля
„Z soboty na niedzielę (angl.), 17—21.

Райск
„Sprawcy nieznani" (włoski), 17—21.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Jons i Erdme" (NRF), 16—18, „Mężczyźni na wyspie" (polski), 19—21.

Міхалова
„Mandacik proszę" (włoski), 16—18, „O dwóch takich co ukradli księżyc" (polski), 19—21.

Супрасль
„Ulica Andrzeja Krutikowa" (radz.), 16—18, „Spotkanie w Bajce" (polski) 19—21.

Чорна Беластоцкая
„Żebro Adama" (USA), 16—17, „Miłość Aloszy" (radz.), 18—19, „Gdy drzewa były duże" (radz.), 20—21.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Jak się młody Noszty żenił" (węgierski), 16—18, „Siedmiu złodziei" (włoski), 19—21.

Мілейчыцы
„Kto sieje wiatr" (USA), 16—18, „Wakacyjne przygody" (radziecki), 19—21.

Нурэц
„Marcin w obłokach" (jugosł.), 16—18, „O dwóch takich co ukradli księżyc" (polski), 19—21.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Gdy drzewa były duże" (radziecki), 16—18, „I ty zostaniesz Indianinem" (polski), 19—21.

Сухаволя
„Nikt nie zna prawdy" (radz.), 16—18, „Rodzina Milcarków" (polski), 19—21.

Шудзялава
„Tragiczny zamach" (jugosł.), 16—21.

Янаў
„Na scenach świata" (rumuński), 16—18, „Tata, mama, córka i zięć" (radz.), 19—21.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Na tropie" (franc.), 20—21.

Новы Двор
„Bestia" (węgierski), 20—21.

Ружаны Сток
„Ostatnie akordy" (USA), 18-19, „Jadą goście, jadą" (polski), 20—21.

У днях 8—15.IV. у вёсцы Чыжы фільмы высвятляцца не будуць.

Ніва

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1.

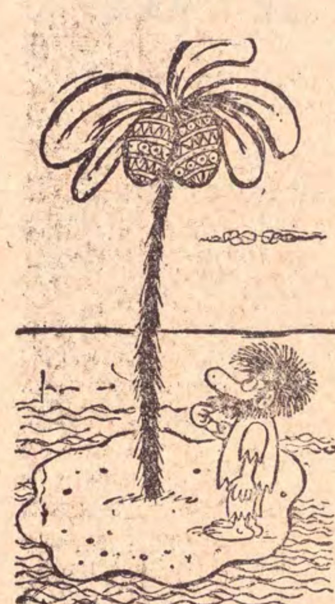
Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 49.

Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2.40 zł, kwartalnie — 7.20 zł, półrocznie — 14.40 zł, rocznie — 28.80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.

Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa ul. Wilcza 46 Nr konta PKO 1-6-100024.

Zamówienia z krajów europejskich lub i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $. w Europie 5 $ — w USA.

Nakład 5000. Błtk A-1

— Няўжо гэта Вялікодная выспа?

АДБІЛА

— Уяві сабе, як толькі Янка даведаўся, колькі плачу я сваёй краўчысе, кінуў мяне і ажаніўся на ёй...

ХІТРЫ

— Мой муж не такі наіўны, мая каханая! Праз сон дык ён нічога не гаворыць. Толькі так усміхаецца...

У ГАСЦЯХ

— Хто гэта, скажыце, тая тоўстая карова, што сядзіць ля гаспадара?
— Гэта маці цялкі, з якім вы якраз гаворыце...

ЛЮБОЎ

— Не выйдзеш за Маліноўскага! Мая дачка не можа быць жонкай чалавека, які зарабляе тысячу злотых у месяц!
— Што ты, татачка! Калі кахаецца, месяц праходзіць так хутка...

ШЧАСЛІЎЧЫК

— Ведаеш, Маня выходзіць замуж.
— І хто ж з'яўляецца тым шчасліўчыкам?
— Вядома, што я! Жэніцца на ёй Сцяпан.

АНЁЛЫ

— Гм! Мая жонка — анёл...
— Шчаслівы ты. Мая яшчэ жыве.

У КАВЯРНІ

— Прынеслі вы нам аранжаду, але не далі саломінак.
— Зараз іх прынясу вам, часова ўсе заняты...

ДАКЛАДНАСЦЬ

— Чаму вы вырвалі мне пярэдні зуб, калі мне баліць карэнны?
— Хвілінку, дойдзем і да карэннага.

У КРАЎЦОЎ

Майстар (прымаючы ў кліента гарнітур). — Вам гузікі перашыць трэба? Гэта мы мігам зробім, прыходзьце праз тыдзень.

У ШАЎЦОЎ

Майстар абутковай майстэрні (аддаючы кліенту адрамантаваны абутак). — Атрымайце заказ і бывайце!
Кліент. — Чаму «бывайце», а не «да пабачэння»?
Майстар. — Што вы! Мы рамантуем добра, зноў прыносіць не давядзецца.

КУРЫЁЗЫ

РЭЦЭПТ НА МАЛАДОСЦЬ

Тэрэса Беліні з Італіі мае 100 год. Яна сільная і рухлівая, мае дасканалы слых і зрок. Устае ў 7 гадз. раніцы, сама варыць і сціpae, гадуе курэй. Калі спыталі яе, дзе тайміца яе маладосці, адказала: »Хто хоча дажыць да 100 год, павінен выпіваць у дзень некалькі кубкаў чаю і кавы і выкурыць найменш 10 люлек. Усё гэта пабуджае сэрца, а тытунёвы дым адганяе хваробы».

Лёгкаверным дадаем, што гэта толькі рэцэпт адной старой бабкі.

(вп)

ПАЛІЧЫЛІ ЗА ДУРНОГА

Дуглас Джонсан, шафёр у горадзе Лос Анжэлас (ЗША), аднойчы знайшоў у сваёй машыне пакунак, у якім знаходзілася 250 тысяч долараў. Доўга не думаючы, чым хутчэй ён перадаў гэтыя грошы паліцыі, якая пачала шукаць іх уласніка.

Знаёмыя пачалі насмейвацца з Джонсана і дайшло да таго, што быў ён звольнены з працы. Кіраўніцтва палічыла яго... вар'ятам.

а-ся

— Малая кажа, што наш Васька плача! Ці мы наогул маем нейкага Ваську?

Думкі Яські Апалоніка

Бедны перад багатым заўсёды шапку скідаў,
А выбралі солтысам — багатыя здалёк яму кланяюцца.

*

З суседкаю піва не зварыш,
Калі муж даведаецца, усе гаршкі паразбівае.

*

Старая цёшча часам лепшая за новы грамафон.

*

П'яніца п'яніцу пазнае па носе.

*

Дзе п'юць, там разліваюць,
А дзе хабар даюць — зарабляюць.

У СУДЗЕ

Суддзя навучае сведку: — Вы павінны гаварыць толькі тое, што самі бачылі, а не тое, што вам здаецца або што чулі ад іншых.

Пасля гэтага навучання суддзя пытае:

— Калі і дзе вы нарадзіліся?

— Не магу сказаць, высокі судзе, я ж гэтага не бачыў, — адказаў сведка.

Прыслаў **Васіль Аксенцюк**

ПРЫЧЫНА ВЫПАДКАЎ

На курсах матацыклістаў выкладоўца звяртаецца да слухача:

— Скажыце, чаму менш лік няшчасных здарэнцяў на чыгунцы, чым на шасейных дарогах?

— Бо яшчэ ніхто ніколі не бачыў, каб машыніст цалаваў свайго памочніка, — адказвае запытаны.

Прыслаў **К. Каліна**

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе **Валі Анішчук** з Масевы II, Гайнаўскага павета, змяшчаем папулярную савецкую песню

СОРМОВСКАЯ ЛИРИЧЕСКАЯ

Слова Е. Долматовского — Музыка Б. Мокроусова

На Волге широкой, на стрелке далёкой,
Гудками кого-то зовёт пароход.
Под городом Горьким, где ясные зорьки,
В рабочем посёлке подруга живёт.

В рубашке нарядной к своей ненаглядной
Пришёл объясниться хороший дружок:
Вчера говорила — навек полюбила,
А нынче не вышла в назначенный срок.

Свиданье забыто, над книгой раскрытой
Склонилась подруга в окне золотом.
До утренней смены, до первой сирены
Шуршат осторожно шаги под окном.

Ой, летние ночки, буксиров гудочки,
Волнуется парень и хочет уйти.
Но девушки краше, чем в Сормове нашем,
Ему никогда и нигде не найти.

А утром у входа в ворота завода
Влюблённому девушка встретится вновь
И скажет: «Немало я книжек читала,
Но нет ещё книжки про нашу любовь».

На Волге широкой, на стрелке далёкой,
Гудками кого-то зовёт пароход.
Под городом Горьким, где ясные зорьки,
В рабочем посёлке подруга живёт.

АЦЭНЫ

«...Гэта было поўнае зліццё выканаўца з вобразам. Не верылася, што на сцэне артыст, а не чалавек...»

(З рэцэнзіі на спектакль).

АДПАЧНЕ

Малы Янка крычыць ужо дзве гадзіны. Раптам перастае.

— Ну, нарэшце, супакоіўся, — кажа маці.

— Не, я крыху адпачну, каб не перамучыцца, а потым зноў буду, — кажа Янка.

Прыслала **Ірэна Цэкала**

НЕДАВУЧАНЫЯ

Пайшла па дварах чутка, што ў суседняй вёсцы спыніўся доктар, які кожную хваробу ад кораня бачыць.

Зразумела, нашы бабанькі замітусіліся, бо, як вядома, хвароба часцей усяляецца ў доўгавалосых. Прычым дзяўчаты хварэюць рэдка, а замужнія жанчыны — кожная.

У сваіх хваробах жонкі абвінавачваюць мужоў. Адзін муж расцягнуў нервы, другі — знайстраваў нервіцу сэрца, трэці — перавярнуў мазгі.

Вось і цяпер закудахталі нашы прадстаўнікі слабога полу і, сабраўшыся, паехалі да доктара - цудатворца.

З'явіліся ў доктара рана, акурат тады, калі ён снедаў. Як касец у гарачую пару, аплятаў доктар яешню з салам і ў медыцынскія размовы не хацеў пускацца.

Справіўшыся з яешняй, выцер доктар далоняй губы, перахрысціўся, потым сказаў:

— Страшна, як цяпер людзі хварэюць. І хваробы пайшлі новыя, аб якіх раней і не чулася.

— Я вось у доктара ў горадзе была, — паскардзілася Даша, — прыпісанае лякарства выпіла, а палёгкі няма.

— Яно так... Музыкантаў шмат, а віртуозаў мала, — адазваўся доктар, затым дадаў: — Хвароба ў нутро залазіць і знайсці яе там — гэта не метр кукурузы ачысціць. Калі я за справу бяруся, то ў мяне кульгавы пачынае бачыць, а сляпы — гаварыць. У каго камплікацыі хірургічныя, таго не прымаю. Хірургіяй не займаюся. А з унутранымі хваробамі, калі ласка. Сёння падлячу, каго паспею, а заўтра і ніякім выпадку. Заўтра чытаю лекцыі ў вялводскім акварыуме аб уплыве поўні на расстройства мачавой сістэмы... Ну, хто там першы? Калі ласка!

— Я, нібы, першая, — нясмела адазвалася Даша, збянтэжыўшыся ад вучоных слоў доктара. — Галава баліць, упынку няма.

— Раздзявайся! Праверым.

— Навошта раздзявацца? У мяне ж галава...

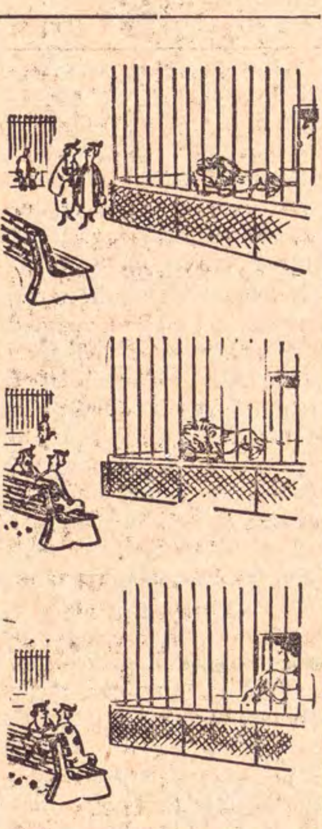
— Эх, цемра народная. Галаўныя нервы даходзяць да канечнасцей. Кітайскія дактары пры галаўным болю ўбіваюць іголкі ў вялікі палец нагі. Станавіся, як маці нарадзіла, інакш тваёй хваробы не знайду.

Даша зайшла за занавешаную перагародку, зашастала спадніцай. Калі выйшла, прашаптала сяброўкам:

— Вось гэта доктар, ніхто мяне так не астукваў і не аслухваў. Хваробу выявіў і лякарства даў. Галаўны боль у мяне ад пупавіны. Павітуха няправільна завязала пупок. Сумленны доктар: за лякарства узяў сто злотых, а за візіт, кажа, колькі сама дасі.

Словы Дашы абляцелі аколіцу. Аўтарытэт доктара рос і за яго заробак ненакоіцца не даводзілася.

Што ж, людзі добрыя, карыстаюцца ў нас невукі сярод недавучаных, а аўтарытэт іх мы самі падымаем.

ЯК ЗАЛЕЗЛА

— Вовачка, глядзі, курантачка ўжо вылазіць з ячэйка!

Вовачка, падумаўшы:

— Але як яно туды залезла?

Прыслаў

Янка Салавянюк

НІКОГА НЕ ПРАСІЛА

Маці да пяцігадовай дачкі:

— Лена, не прасі ў чужога есці.

Лена паслухала. Выйшаўшы з хаты, яна пайшла да суседа. Той якраз абедаў. Лена, нічога не кажучы, падышла да стала, узяла лыжку і пачала есці.

Суседка пайшла да Ленінай маці і ўсё расказала. Маці пачала сварыцца на Лену:

— Я табе казала, не прасі ў чужога есці!

— Я не прасіла, сама ўзяла лыжку і пачала есці, — адказала Лена.

Прыслалі **Вера і Надзя Назарук**

